

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Samospráva, hospodaření a rozvoj obce Adršpach

Nikola Ottová

© 2022 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Nikola Ottová

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Hradec Králové

Název práce

Samospráva, hospodaření a rozvoj obce Adršpach

Název anglicky

Local government, economy and development of the municipality Adršpach

---

Cíle práce

Tématem bakalářské práce je problematika místní samosprávy, hospodaření a rozvoje obce Adršpach (okres Náchod). Cílem práce bude v rámci zvoleného tématu: 1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce. 2. Analyzovat rozpočtové hospodaření obce. 3. Definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy v oblasti rozpočtu a rozvoje obce. 4. Zhodnotit míru rozvoje a kvalitu života v obci.

Metodika

Práce bude postavena jako případová studie vybrané obce. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování. Dále budou použity další standardní metodologické postupy, především komparace.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

Adršpach, rozvoj, investice, dotace, rozpočet obce, samospráva, kvalita života

---

Doporučené zdroje informací

- BERNARD, J. (ed.). Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a místní samospráva. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2010.
- BERNARD, J. (ed.). Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2011.
- KOPŘIVA, R.; ČOPÍK, J.; ČMEJREK, J. Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí. Sociologia č. 5, 2017, s. 482-506.
- PEKOVÁ, J. Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011.
- PEKOVÁ, J. Veřejné finance: teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011.
- PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů. Praha: Grada Publishing, 2015.
- SWIANIEWICZ, P. An Empirical Typology of Local Government Systems in Eastern Europe. Local Government Studies č. 2, 2014, s. 292-311.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jan Čopík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 6. 3. 2022

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 3. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 14. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Samospráva, hospodaření a rozvoj obce Adršpach" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 3. 2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Janu Čopíkovi, Ph.D. za jeho rady, připomínky a konzultace, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala starostce obce Adršpach, paní Daně Cahové, za vstřícnost a podporu při zjišťování potřebných informací, Markétě Čerovské, Věře Habrmanové, Vendule Miewaldové a Yvetě Kohlschütterové, za jejich čas a ochotu při zajišťování podkladů. V neposlední řadě, obrovské děkuji patří mé mamince, tatínkovi, partnerovi a dceři, kteří se mnou sdíleli všechny strasti i radosti a poskytovali mi velkou podporu a časový prostor po celou dobu mého studia.

Samospráva, hospodaření a rozvoj obce Adršpach

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá problematikou samosprávy, rozvoje a hospodaření specifické obce Adršpach. Teoretická část práce definuje postavení veřejné správy a samosprávy, rozvoj obce, volby do zastupitelstev obcí a poskytuje základní informace týkající se rozpočtového procesu územně samosprávného celku.

Praktická část této bakalářské práce vychází z dat Českého statistického úřadu, dat z Monitoru – informačního systému Ministerstva financí, dat z webových stránek Volby.cz, dokumentů dostupných z oficiálních webových stránek všech uváděných obcí, dokumentů získaných přímo z obecního úřadu Adršpach, Technických služeb Adršpach s. r. o., z dobrovolného svazku obcí Broumovsko a z rozhovorů s představiteli a zaměstnancem obce.

První část této práce je zaměřena na charakteristiku obce, její historii a základní socioekonomické ukazatele. Druhá část praktické práce se zaměřuje na vývoj voleb do zastupitelstva obce od roku 1990. Snahou třetí části práce je co nejpřesnější zachycení specifík hospodaření malé obce s významnou hospodářskou činností, včetně komparace obce Adršpach s obcemi stejné velikostní kategorie a geografické polohy – Martínkovice a Jívka. Čtvrtá část práce znázorňuje mínění obyvatel obce a jejich priority, zjištěné pomocí dotazníkového šetření, a jejich spokojenost, námitky a připomínky týkající se života v obci.

Jedním z výsledků této práce je komparace hospodaření třech obcí ve stejné velikostní kategorii, se stejnou geografickou polohou (Adršpach, Martínkovice, Jívka). Komparací bylo zjištěno, že vyjma předpokládaného rozdílu v objemu rozpočtu je obec Adršpach velmi odlišná v hodnotě dlouhodobého majetku, která je o 239,29 % vyšší než v obci Martínkovice a o 219,48 % vyšší než v obci Jívka.

Klíčová slova: obec Adršpach, rozvoj, investice, dotace, rozpočet obce, samospráva, kvalita života

Local government, economy and development of the municipality Adršpach

Abstract

This bachelor thesis deals with the issues of self-government, development and management of a specific municipality - Adršpach. Theoretical part of the thesis defines the position of public administration and self-government, development of the municipality, elections to municipal councils and provides basic information concerning the budgetary process of the territorial self-government unit.

Practical part of this thesis is based on data from the Czech Statistical Office, data from the Monitor - information system of the Ministry of Finance, data from the Volby.cz website, available documents from the official websites of all municipalities, documents obtained directly from the Adršpach Municipal Office, Adršpach technical services s.r.o., from the voluntary union of municipalities Broumovsko and from interviews with representatives of the municipality.

The first part of this work focuses on the characteristics of the municipality, its history and basic socio-economic indicators. The following part deals with the development of elections to the council since 1990. The effort of the third part is to accurately capture the specifics of small municipalities with large economic activities, including comparison. The final part depicts opinion of the inhabitants of the village and their priorities, ascertained by means of a questionnaire survey, and their satisfaction, objections and comments concerning life in the village.

One of the results of this work is a comparison of the management of three municipalities in the same size category, with the same geographical location (Adršpach, Martínkovice, Jívka). This led to discovery that, except for the expected difference in the volume of the budget, the municipality of Adršpach is very different in the value of fixed assets, which is 239.29% higher than in the municipality of Martínkovice and 219.48% higher than in the village Jívka.

Keywords: Adršpach municipality, municipality development, investment, subsidies, municipality budget, autonomy, quality of life

Obsah

1 Úvod.....	13
2 Cíl práce a metodika	14
2.1 Cíl práce	14
2.2 Metodika	14
3 Teoretická východiska	16
3.1 Vymezení veřejné správy	16
3.2 Volby do zastupitelstva obce	17
3.2.1 Kandidátní listina	18
3.2.2 Nezávislí kandidáti a jejich sdružení	19
3.3 Samospráva	19
3.3.1 Typologie samospráv	20
3.3.2 Pojetí venkovské obce	21
3.4 Rozvoj obce.....	22
3.5 Orgány obce	23
3.5.1 Zastupitelstvo obce	23
3.5.2 Rada obce.....	24
3.5.3 Starosta obce	24
3.5.4 Obecní úřad.....	25
3.5.5 Zvláštní orgány obce.....	25
3.6 Hospodaření obce.....	26
3.6.1 Zákon o rozpočtovém určení daní	26
3.6.2 Rozpočtová pravidla	27
3.6.3 Rozpočtová skladba	27
3.6.4 Rozpočet	28
3.6.5 Rozpočtové provizorium.....	29
3.6.6 Střednědobý výhled rozpočtu	29
3.6.7 Rozpočtové opatření	29
3.6.8 Závěrečný účet.....	29
4 Vlastní práce.....	30
4.1 Historie obce	30
4.1.1 První zmínka a původ jména Adršpach	30
4.1.2 Rozvoj obce v 19. – 20. století.....	30
4.1.3 Přadlácká škola	31
4.1.4 Přádlna lnu v Horním Adršpachu.....	31
4.1.5 Historie cestovního ruchu	31
4.1.6 Lesní hospodářství	32
4.1.7 Odsun Němců	32
4.1.8 Historický vývoj počtu obyvatel a domů	33

4.2	Charakteristika obce.....	34
4.2.1	Základní socioekonomické ukazatele	35
4.3	Vývoj voleb do zastupitelstva obce.....	40
4.3.1	Volby v roce 1990.....	42
4.3.2	Volby v roce 1994.....	42
4.3.3	Volby v roce 1998.....	42
4.3.4	Volby v roce 2002.....	43
4.3.5	Volby v roce 2006.....	43
4.3.6	Volby v roce 2010.....	43
4.3.7	Volby v roce 2014.....	43
4.3.8	Volby v roce 2018.....	43
4.3.9	Zhodnocení vývoje voleb do zastupitelstva obce v letech 1990-2018	44
4.4	Rozhodovací proces v obci	44
4.4.1	Rozhodovací proces u investic	45
4.4.2	Rozhodovací proces u rozpočtových dokumentů	46
4.5	Hospodaření obce.....	46
4.5.1	Skutečné plnění rozpočtů v letech 2014-2021	47
4.5.2	Skladba výdajů rozpočtu dle vybraných kategorií v letech 2017-2021	49
4.5.3	Finanční zdraví obce.....	50
4.5.4	Porovnání hospodaření obce Adršpach s obcemi Jívka a Martínkovice ..	52
4.5.5	Investiční akce a záměry	53
4.6	Kvalita života v obci	55
4.6.1	Sociální program.....	55
4.6.2	Kulturní život v obci	56
4.6.3	Dotazníkové šetření	56
5	Výsledky a diskuse	59
6	Závěr.....	61
7	Seznam použitých zdrojů	62
8	Přílohy	65
8.1	Tabulky	65
8.1.1	Tabulka - Přehled ročních splátek úvěrů obce Adršpach	65
8.1.2	Tabulka poskytnutých dotací z rozpočtu obce Adršpach v letech 2018-2020 65	65
8.2	Obrázkové přílohy.....	66
8.3	Rozhovory	68
8.3.1	Rozhovor č. 1 – se starostkou obce Danou Cahovou	68
8.3.2	Rozhovor č. 2 – s pracovníci obce.....	70
8.3.3	Rozhovor č. 3 – se zastupitelem obce.....	70

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Schéma rozpočtového určení daní k 1. 1. 2021	27
Obrázek 2 - Poloha obce Adršpach v mapě ČR.....	66
Obrázek 3 - Budova firmy Continental.....	67
Obrázek 4 - Budova obecního úřadu	67
Obrázek 5 - Budova Základní školy Adršpach	67
Obrázek 6 - Budova Mateřské školy Adršpach	67
Obrázek 8 - Skalní útvar Starosta a Starostová.....	67
Obrázek 7 - Zatopená pískovna	67

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Velikostní kategorie obcí dle počtu obyvatel v ČR v roce 2020.....	21
Tabulka 2 - Počet členů zastupitelstva podle počtu obyvatel v obci	23
Tabulka 3 - Poměr lesní a zemědělské půdy v katastru obce v letech 1750-1925	32
Tabulka 4 - Historický vývoj počtu obyvatel a domů v letech 1869-2011.....	33
Tabulka 5 - Počet obyvatel a jejich průměrný věk v porovnání s průměrným věkem obyvatel okresu Náchod a Královéhradeckého kraje v letech 2010 - 2021	35
Tabulka 6 - Skladba obyvatelstva obce Adršpach v letech 2001, 2011, 2021	37
Tabulka 7 - Počet zaměstnanců Technických služeb Adršpach v letech 2009-2021 v porovnání se stavem zaměstnanců s trvalým pobytem v obci v roce 2009, 2015 a 2021	39
Tabulka 8 - Podíl nezaměstnaných osob v obci Adršpach v porovnání s podílem nezaměstnaných osob v okrese Náchod v letech 2007–2021	40
Tabulka 9 - Počet kandidátů a jejich struktura (kontinuita).....	41
Tabulka 10 - Počet zastupitelů a jejich struktura (kontinuita)	42
Tabulka 11 - Jmenný seznam starostů obce Adršpach v letech 1990-2022	44
Tabulka 12 - Přehled hospodářského výsledku z hospodářské činnosti obce (lodičky, parkoviště, lesy) v letech 2012-2021	47
Tabulka 13 - Vyplacené dividendy z Technických služeb Adršpach v letech 2014-2021	47
Tabulka 14 - Přehled skutečných plnění rozpočtů v letech 2014-2021	49
Tabulka 15 - Skladba výdajů rozpočtu v letech 2017-2021 dle vybraných oblastí	50
Tabulka 16 - Porovnání účetních údajů týkající se hospodaření obce Adršpach v letech 2010- 2021	51
Tabulka 17 - Porovnání hospodaření obcí Adršpach, Martínkovice a Jívka v letech 2018-2020	53
Tabulka 18 - Investiční akce a nákupy realizované v letech 2014-2021 dle způsobu financování.....	54
Tabulka 19 - Investiční záměry obce v následujících letech	55

Seznam grafů

Graf 1 - Historický vývoj počtu obyvatel a domů v letech 1869-2011	34
Graf 2 - Průměrný věk obyvatel obce v letech 2010–2021	36
Graf 3 – Migrační a přirozené přírůstky obyvatelstva v letech 2000-2021	38
Graf 4 - Podíl nezaměstnaných osob v obci Adršpach a v okrese Náchod v letech 2007-2021	40
Graf 5 - Porovnání výdajů rozpočtu dle vybraných kategorií v letech 2017-2021.....	50
Graf 6 - Porovnání stavu na bankovních účtech, výše úvěrů, ročních profinancovaných investic a hodnoty stálých brutto aktiv v letech 2010-2021	52
Graf 7 - Znázorňující odpovědi na otevřenou otázku "Co je nejcennější pro život v Adršpachu?"	57
Graf 8 - Znázorněné odpovědi na otevřenou otázku "Co je z Vašeho pohledu největším problémem obce Adršpach?"	58

Seznam použitých zkratk

tzv.	tak zvaný
apod.	a podobně
Sb.	sbírky zákonů
km ²	kilometrů čtverečních
EU	Evropská unie
ČR	Česká republika
ÚSC	územně samosprávný celek
DSO	dobrovolný svazek obcí
ČSÚ	český statistický úřad
OÚ	obecní úřad
ÚP	úřad práce
TS	technické služby
TJ	tělovýchovná jednota
RUD	rozpočtové určení daní
SWOT	zkratka anglického originálu – S strenghts (silný), W weaknesses (slabý), O opportunities (příležitosti), T threats (hrozby)
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
s. p.	státní podnik
m. n. m.	metrů nad mořem
č.	číslo
čp.	číslo popisné
mil	milion
nezaměstn.	nezaměstnaný
nezisk. org.	nezisková organizace
tis. Kč	tisíc korun českých
SNK	sdružení nezávislých kandidátů
ČOV	čistička odpadních vod
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj

SFŽP	Státní fond životního prostředí
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
KHK	Královéhradecký kraj
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
DA	Dolní Adršpach
HA	Horní Adršpach
MŠ	mateřská škola
ZŠ	základní škola
ŠJ	školní jídelna
DPH	daň z přidané hodnoty
SDH	sbor dobrovolných hasičů
KT	kabelová televize
TZ	technické zhodnocení
MK	místní komunikace
ÚZ	účelový znak
DHM	dlouhodobý hmotný majetek
SVR	střednědobý výhled rozpočtu

1 Úvod

Pomocí přímých voleb do zastupitelstva obce, může získat mandát téměř každý občan. Tím získá sílu, moc a důvěru spoluobčanů, jejichž zájmy zastupuje, díky které může v rámci platné legislativy ovlivňovat a rozvíjet žádoucím směrem životní prostor svůj i dané komunity.

K realizaci těchto vizí a plánů využívá každá obec svůj rozpočet, který je ve většině obcí závislý na státním rozpočtu a dané legislativě (RUD). Obec Adršpach je však specifická, pro svoji menší míru závislosti na přerozdělených daňových výnosech, kdy tyto příjmy nejsou jejím jediným a hlavním zdrojem příjmů. Díky své podnikatelské činnosti v oblasti cestovního ruchu, i díky své společnosti – Technickým službám Adršpach, totiž získává příjmy srovnatelně vysoké s těmi daňovými. Není tedy tolik limitovaná příjmy rozpočtu jako ostatní malé obce v její velikostní kategorii.

Díky tomuto benefitu, může ročně investovat nezanedbatelnou výši finančních prostředků do své infrastruktury a rozvoje obce pro kvalitnější život svých občanů. Do jisté míry také ovlivňuje ekonomický potenciál obce a nabízí pracovní příležitosti. Z hlediska stavu infrastruktury, může konkurovat větším obcím. Jsou zde však problémy, které i přes veškeré volné finanční prostředky ovlivnit nemůže, a to problémy související s její geografickou polohou a její odlehlostí od center měst, jako je například z pohledu občanů subjektivně hodnocená nedostatečná dopravní obslužnost, problémy spojené s nakupováním běžných potřeb apod.

Každá strana, jak jistě víme, má rub a líc. Pro některé obyvatele Adršpachu je tedy cestovní ruch a značné množství turistů v Adršpachu výhodou a benefitem (vysoké příjmy do rozpočtu obce, vlastní podnikání v oblasti cestovního ruchu), pro jiného je to negativní externalita, která ruší jeho klid, někdy dokonce i jeho soukromí.

Vše zmíněné je nejspíše důvodem, proč je o pozice ve vedení obce mezi obyvateli takový, možná až enormní zájem. Když na ostatních menších obcích, mají často problémy sestavit a obsadit jednu kandidátní listinu, v Adršpachu jich mají šest (volby 2018).

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Tématem bakalářské práce je problematika vztahující se k malé, specifické obci Adršpach z pohledu fungování její samosprávy, rozvoje a hospodaření. Cílem práce je v rámci zvoleného tématu:

1. charakterizovat obec pomocí hlavních socioekonomických ukazatelů
2. definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy
3. analyzovat rozpočtové hospodaření obce
4. zhodnotit míru rozvoje a kvalitu života v obci

Obec byla vybrána pro svá specifika spojená jak s geografickou polohou, tak s významnou rolí podnikatelské činnosti obce v oblasti cestovního ruchu, díky které nadprůměrně investuje do své infrastruktury. Dalo by se tedy očekávat, že v komparaci s obcemi ve stejné velikostní kategorii, bude mít větší objem rozpočtu i vyšší roční výdaje profinancovaných investic. Rozvíjí se tedy obec Adršpach rychleji, než ostatní obce její velikostní kategorie? Má výše příjmů z hospodářské činnosti do rozpočtu obce takový vliv na realizaci investic a následný rozvoj obce? Jsou občané obce spokojenější, žijí lepší život v „bohatších“ obcích?

2.2 Metodika

Práce je vypracována jako případová studie vybrané obce. Jsou v ní použity standartní metodologické postupy, především komparace, kdy se tímto způsobem hodnotí stav hospodaření (objem rozpočtu, hodnota majetku, stav finančních prostředků na bankovních účtech a zadluženost) třech obcí stejné velikostní kategorie. Ke sběru dat jsou využívány dvě základní techniky: studium dokumentů a dotazování za pomoci polostandardizovaných rozhovorů s představiteli obce (starostkou a zastupitelem) a zaměstnancem obecního úřadu, kteří nastíní reálnou situaci v obci z pohledu pracovních povinností, atmosféry, vztahů, konfliktů a názorových proudů (viz kapitola 8.3). Praktická část této bakalářské práce vychází z dat Českého statistického úřadu, dat ze serveru Volby.cz, dat získaných z Monitoru – informačního systému Ministerstva financí, dokumentů dostupných na oficiálních webových stránkách obce Adršpach, Martínkovice a Jívka; dokumentů získaných přímo z obecního úřadu Adršpach, dokumentů získaných od Technických služeb Adršpach a dokumentů získaných z dobrovolného svazku obcí Broumovsko. Doplňujícím zdrojem této práce je

publikace o Adršpašsku, pomocí které je zpracován historický vývoj obce. Dalším důležitým zdrojem jsou výsledky dotazníkového šetření, zpracované jako podklad pro vytvoření strategického plánu rozvoje obce Adršpach, zaměřené na kvalitu života v obci a její následný vývoj včetně stanovení priorit z pohledu občanů obce, které pro účely této práce, poskytl dobrovolný svazek obcí Broumovsko.

3 Teoretická východiska

3.1 Vymezení veřejné správy

Samospráva a státní správa tvoří veřejnou správu, která spadá, na základě dělby moci státu, do moci výkonné. Pojem veřejná správa označuje úřady a správní činnosti, které působí ve veřejném zájmu a uskutečňují veřejnou politiku, a to jak na ústřední úrovni, tak na úrovni regionální či místní. Hájení a rozhodování ve prospěch veřejného zájmu odlišuje veřejnou správu od správy soukromé, která sleduje hlavně soukromé cíle a zájmy. (Čmejrek & Kopřiva, Základy veřejné správy, 2007, str. 6)

Lokální (místní) samosprávu lze chápat jako nejnižší příčku hierarchie veřejné správy, přičemž je v mnoha oblastech na vyšších úrovních veřejné správy nezávislá a rozhoduje o místních záležitostech ve vlastní kompetenci. (Bernard, Kostelecký, Illner, & Vobecká, 2011, str. 18)

Postavení veřejné správy se významně liší od postavení občana. Zatímco občan podle Ústavy ČR „může činit, co není zákonem zakázáno a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá“, veřejná správa smí vykonávat jen a pouze to, co jí je výslovně uloženo zákonem. (Čmejrek & Kopřiva, Základy veřejné správy, 2007, str. 6)

Samospráva spravuje své záležitosti samostatně, na základě vlastních rozhodnutí zastupitelstva obce, v rámci tzv. samostatné působnosti. Státní orgány a orgány krajů mohou přesto do samostatné působnosti zasahovat, ale pouze v případě, když to vyžaduje ochrana zákona, a jen způsobem, který zákon stanoví. Rozsah samostatné působnosti může být omezen jen zákonem. Zákonem musí být stanoven i rozsah státní správy, pokud byla svěřena vykonávat orgánu obce, jako svou přenesenou působnost. Pokud zvláštní zákon upravuje působnost obcí a nestanoví, že jde o přenesenou působnost obce, platí, že jde vždy o samostatnou působnost. (Čmejrek & Kopřiva, Základy veřejné správy, 2007, str. 26-27)

Do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou zákonem svěřeny jiným celkům veřejné správy. Obec v samostatné působnosti pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku. „V různých obcích bývá samospráva vykonávána dosti odlišným způsobem. Tvrzení, že v České republice, kde existuje přes 4000 malých obcí ve venkovském prostoru, existuje také více než 4000 modelů

výkonu jejich samosprávy, by bylo samozřejmě přehnané. Zrovna tak ale nelze tvrdit, že všechny obce jsou spravovány stejným způsobem. Navíc legislativa upravuje jen nejzákladnější pravidla fungování samosprávy a konkrétní podoba samosprávy vzniká teprve uvnitř lokálního společenství obce a jejich reprezentantů.“ (Bernard, Kostecký, Illner, & Vobecká, 2011, str. 26)

3.2 Volby do zastupitelstva obce

Volby do zastupitelstva obce se řídí zákonem č. 491/2001 Sb., který upravuje podmínky výkonu volebního práva, organizaci voleb do zastupitelstva obce i rozsah soudního přezkumu. Funkční období zastupitelů obcí je čtyřleté. Volby se konají ve lhůtě počínající třicátým dnem před uplynutím funkčního období a končí dnem uplynutí. Volby do zastupitelstev obcí se konají na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním, přičemž se uplatňuje zásada poměrného zastoupení. (zákon č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí, § 1-2)

Právo volit má občan ČR, který je v obci přihlášen k trvalému pobytu a který dosáhl 18 let nejdéle druhý den konání voleb (konají-li se volby ve dvou dnech). Aktivní volební právo má také občan cizí národnosti, který dosáhl 18 let a který je v obci přihlášen k trvalému pobytu, stanoví-li tak mezinárodní úmluva. (zákon č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí, § 4 odst. 1)

Pasivní volební právo je podobně upraveno jako volební právo aktivní, neboť členem zastupitelstva obce může být zvolen v zásadě každý volič. (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, Demokracie v lokálním politickém prostoru, 2010, str. 60)

Překážkami výkonu volebního práva jsou zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody, omezení svéprávnosti k úkonům volebního práva, výkon vojenské služby, v případě plnění služby vojáka z povolání v zahraničí a zákonem stanovená omezení osobní svobody z důvodu ochrany zdraví lidu. (zákon č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí, § 4 odst. 2)

Funkce člena zastupitelstva není slučitelná s funkcí vykonávanou zaměstnancem obce zařazeným do obecního nebo městského úřadu za podmínky, že přímo vykonává státní správu vztahující se k územní působnosti příslušné obce, nebo jde-li o zaměstnance jmenovaného starostou či primátorem. Dále je funkce člena zastupitelstva neslučitelná po dobu jejího výkonu s výkonem státní služby podle služebního zákona. (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, Demokracie v lokálním politickém prostoru, 2010, str. 60)

„Lokální politika v malých obcích se vyznačuje poměrně malou intenzitou politické soutěživosti, někde dokonce její absencí. Političtí představitelé navíc často zdůrazňují apolitický a v podstatě nekonfliktní charakter samosprávy. Přesto konflikty existují, často dosti intenzivní, zpravidla ovšem epizodické.“ (Bernard, Kostelecký, Illner, & Vobecká, 2011, str. 27) V případě nalezení konfliktního charakteru samosprávy, je potřeba stanovit, jakým způsobem se daný rozpor projevuje do lokálního systému. Často se jedná o jednorázový konflikt, ve vazbě na určitý daný projekt nebo kauzu a spolu s ukončením této akce konflikt skončí. V takovém případě by se o konfliktní linii jako takovou nejednalo, jelikož konflikt nebyl trvalého charakteru. (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, Demokracie v lokálním politickém prostoru, 2010, str. 126-127)

3.2.1 Kandidátní listina

V případě voleb do zastupitelstva obce se jedná o otevřené kandidátní listiny, kdy má volič možnost hlasovat pro konkrétní kandidátní listinu jednotlivé kandidáty nebo kombinovat hlasování pro kandidáty z různých kandidátních listin. Otevřené a neblokované kandidátní listiny podporují konkurenci kandidátů zapsaných na jedné kandidátní listině a tím omezují vliv lídrů kandidátních listin na konečný výběr kandidátů, čímž posiluje transparentnost a demokratickou participaci voleb a vznik bližšího vztahu mezi voličem a kandidátem. (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, Demokracie v lokálním politickém prostoru, 2010, str. 60)

Kandidátní listiny do voleb do obecního zastupitelstva smí podávat registrované politické strany či hnutí, jejich koalice, nezávislí kandidáti či sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran či politických hnutí a nezávislých kandidátů. Politická strana či politické hnutí však může být součástí pouze jedné kandidátní listiny zapsané do voleb do obecního zastupitelstva v dané obci. (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, Demokracie v lokálním politickém prostoru, 2010, str. 60)

Registrované politické strany či politická hnutí nepotřebují k zapsání kandidátní listiny do voleb na obecní úrovni žádnou další klasifikaci, zatímco nezávislí kandidáti a sdružení nezávislých kandidátů musí ke kandidátní listině připojit petici podepsanou voliči podporujícími jejich kandidaturu. U sdružení nezávislých kandidátů je zapotřebí získat počet podpisů, který odpovídá 7 % obyvatel dané obce. U samostatně kandidujících nezávislých kandidátů je tento počet hlasů stanoven v rozmezí 0,5 – 5 % obyvatel, v závislosti na velikosti obce. (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, Demokracie v lokálním politickém prostoru, 2010, str. 61)

Volební strana smí na své kandidátní listině uvést tolik kandidátů, kolik se volí členů do příslušného zastupitelstva obce. Po uplynutí 60. dne přede dnem voleb do zastupitelstva obce již nelze doplňovat ani vzájemně měnit pořadí jednotlivých kandidátů zapsaných na kandidátní listině. (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, Demokracie v lokálním politickém prostoru, 2010, str. 61)

3.2.2 Nezávislí kandidáti a jejich sdružení

„Analýzy kandidátních listin v obecních volbách ukazují, že v nejmenších obcích nezávislí a jejich sdružení představují hlavní, někdy i jediný způsob formování politických subjektů, ve větších obcích pak doplňují stranické spektrum. Obecně vzato, u sdružení nezávislých kandidátů se nepředpokládá organizační stabilita a kontinuita politického působení. Nicméně lze se setkat se stabilně fungujícími sdruženími v těch případech, kdy nejsou založeny na strukturách, jejichž primární účel je jiný než politické angažmá.“ (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, Demokracie v lokálním politickém prostoru, 2010, str. 74)

Tento specifický rys, hlavní role nezávislých kandidátů a jejich sdružení, je dán charakterem sídelní struktury v České republice, kdy z celkového počtu 6258 obcí, spadá do kategorie obcí do tisíce obyvatel 4763 obcí, což je 76,11 %. Pouze 129 obcí má více jak deset tisíc obyvatel, což jsou 2,06 % všech obcí v ČR.

3.3 Samospráva

Podle zákona č. 128/2000 Sb. je obec základním územním samosprávným společenstvím občanů. Obec je tvořena územním celkem, který je vymezen hranicí území obce. Obec má vlastní majetek a je veřejnoprávní korporací. V právních vztazích vystupuje svým jménem a nese odpovědnost, jež z těchto vztahů vyplývá. Pečuje o potřeby svých občanů, chrání veřejný zájem vyjádřený v zákonech a stará se o všestranný rozvoj svého území. (Čmejrek & Kopriva, Základy veřejné správy, 2007, str. 26)

Obec využívá mnoho nástrojů pro stanovení svých dlouhodobých vizí vztahující se k rozvoji obce. Jedním z nich je například schválení územního plánu, který jasně stanoví obytné zóny a zóny pro výstavbu podniků. Dalším nástrojem je strategický plán rozvoje obce, kde obec rozhoduje o směrech dlouhodobého sociálně-ekonomického rozvoje. Obec může svými aktivitami ovlivňovat také růst ekonomického potenciálu svého území. Nástrojem těchto aktivit bývají často investice do technické infrastruktury, kdy se pro zvýšení efektivnosti těchto aktivit využívá jako standartní metoda regionálního rozvoje SWOT

analýza, tedy stanovení slabých a silných stránek obce, jejích příležitostí a hrozeb. (Peková, Finance územní samosprávy, 2011, str. 348-349)

3.3.1 Typologie samospráv

Česká republika a její roztržitá sídelní struktura zcela vyniká v porovnání s typologií systémů místních samospráv Evropy, která už sama o sobě je velmi členitá. Stávající typologie se zabývají sofistikovaně západní Evropou, často však ignorují tu východní, nebo i přes obrovské rozdíly hodnotí typologii východní Evropy jednotně, jako „nové místní demokracie“ a považují ji za odlišnou skupinu v důsledku specifického historického pozadí a nedávné radikální decentralizace. Nejpodrobnější studie zabývající se typologií systémů v Evropě vznikaly na základě průzkumů prováděných v letech 1980, kdy bylo pochopitelné, proč není komplexně popsána typologie východní Evropy, která se tou dobou formovala. Avšak ani v nejnovějších studiích, prováděných v roce 2010, se na typologii východní Evropy nic nemění. (Swianiewicz, An Empirical Typology of Local Government Systems in Eastern Europe, 2013)

Podle Swianiewiczze by Česká republika spolu s Estonskem a Lotyšskem, mohla patřit do typologie označené jako „relativně decentralizovaná“. Tyto země jsou si podobné v nastaveném systému přerozdělování daní, v zanedbatelné roli místně kontrolovaných daní, v kolektivním jednání a volbě starosty a ve vysoké úrovni územní roztržitosti. Avšak podle Heinelt a Hlepas (2006) by Česká republika měla být zařazena do nové typologie spolu s Polskem a Maďarskem. (Swianiewicz, An Empirical Typology of Local Government Systems in Eastern Europe, 2013)

„Mouritzenova a Svarova typologie komunálních systémů (2002), jejímž východiskem je pozice starosty v struktuře samosprávy, sice výslovně neuvádí země střední Evropy, lze ji však na střeoevropské komunální systémy aplikovat. Zatímco Slovensko by bylo možné dle dané typologie zařadit k systémům silného starosty, ČR by – vzhledem k podobě obecního zřízení – patřila mezi systémy kolektivního vedení. Vezmeme-li však v úvahu výsledky našeho šetření ve venkovských obcích a malých městech ČR, je třeba zvážit, zda toto zařazení není pouze věcí normativních východisek.“ (Kopřiva, Čopík, & Čmejrek, Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí, 2017)

Typologie východní Evropy a její obrovské rozdíly jsou na první pohled patrné už jen z hlediska rozčlenění místních samospráv a jejich počtu obyvatel, kdy země jako Srbsko, Gruzie nebo Bulharsko patří do místních samospráv s největším počtem obyvatel v Evropě, a naopak Česká republika, Slovensko, Maďarsko nebo Arménie do nejvíce územně

roztříštěných, kdy převážná část obyvatel žije v místních samosprávách do 1000 obyvatel. (Swianiewicz, An Empirical Typology of Local Government Systems in Eastern Europe, 2013)

Na vertikální členění obcí v ČR mělo významný vliv slučování obcí a změny administrativních hranic zejména v sedmdesátých a osmdesátých letech a následná dezintegrace obcí v počátku devadesátých let. Česká republika se tedy aktuálně skládá z 6258 obcí, z toho je 609 měst a 27 statutárních měst. Aby vláda zamezila většímu územnímu roztříštění, stanovila zákonem podmínku, pro vznik nových obcí. Nová obec může vzniknout buď změnou či zrušením vojenského újezdu nebo oddělením od stávající obce, přičemž jednou z podmínek je, že po oddělení od stávající obce musí mít obě tyto obce alespoň 1000 občanů. (zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, § 20a-26)

Tabulka 1 - Velikostní kategorie obcí dle počtu obyvatel v ČR v roce 2020

velikostní kategorie obcí dle počtu obyvatel (2020)	počet obcí		počet obyvatel	
	abs.	%	abs.	%
0-199	1 400	22,37 %	175 031	1,64 %
200-499	1 990	31,80 %	654 581	6,12 %
500-999	1 373	21,94 %	971 419	9,08 %
1.000-1.999	782	12,50 %	1 088 990	10,18 %
2.000-4.999	441	7,05 %	1 334 099	12,47 %
5.000-9.999	143	2,29 %	985 982	9,21 %
10.000-19.999	68	1,09 %	963 747	9,01 %
20.000-49.999	43	0,69 %	1 282 905	11,99 %
50.000-99.999	12	0,19 %	862 558	8,06 %
100.000 a více	6	0,10 %	2 382 465	22,26 %
	6 258	100,00 %	10 701 777	100,00 %

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

3.3.2 Pojetí venkovské obce

Vzhledem k problematickému rozdělení a definování územních celků buď na město či venkov, je věcně obtížné vymezit venkovské obce. Nejčastěji používanými charakteristikami, s jejichž pomocí bývají venkovské obce vymezovány, jsou počet a hustota obyvatel. Obvyklou hranicí počtu obyvatel používanou pro stanovení hranice venkovské a městské obce je 2000 - 3000 osob, u hustoty obyvatelstva se používá hranice 100 - 150 obyvatel na km². Existují rovněž multikriteriální přístupy k vymezení venkovských obcí, které zohledňují také další sociální a urbanistické znaky sídel, jako je podíl bytů v rodinných domech nebo populační vývoj či vzdálenost od městských center. (Bernard, Kostelecký, Illner, & Vobecká, 2011, str. 19)

Za venkovskou obec lze tedy považovat takovou obec, která má maximálně 2000 obyvatel a zároveň pro ni neplatí, že by 50 % či více ekonomicky aktivních obyvatel denně vyjíždělo za prací do jednoho velkého městského centra. (Bernard, Kostelecký, Illner, & Vobecká, 2011, str. 19)

3.4 Rozvoj obce

Pokud definujeme místní rozvoj jako sociální změnu vedoucí ke zvýšení kvality života pro významnou část obyvatel obce, je třeba nalézt podstatné pilíře lokální kvality života. Kromě podstatné míry ekonomického rozvoje patří do rozvojové problematiky oblasti týkající se základních služeb infrastruktury, vzhledu obce, péče o krajinu, bytové výstavby, demografických charakteristik, ale také sociální podpory a rozvoje přátelských sociálních sítí, a intenzity lokálního veřejného dění (kulturní a politické aktivity). *„Vyjdeme-li z těchto konceptů, pak můžeme za úspěšně rozvinutou venkovskou obec považovat takové sídlo, které nabízí dostatečné množství kvalitních ekonomických příležitostí, nebo jeho poloha a dopravní napojení umožňuje jednoduchým způsobem za těmito příležitostmi dojíždět, je populačně stabilní či rostoucí s vyváženou věkovou strukturou, je vybaveno službami umožňujícími uspokojovat základní potřeby uvnitř sídla (základní nákup, volnočasové aktivity, apod.), je vhodně urbanisticky řešeno, esteticky atraktivní a nabízí zdravé a udržitelné životní prostředí, existuje v něm rozvinuté veřejné kulturní či sportovní dění, jeho obyvatelé jsou ochotni účastnit se transparentního lokálního politického dění, participují na aktivitách místních sdružení a tvoří fungující lokální komunitu.“* (Bernard, Kostelecký, Illner, & Vobecká, 2011, str. 21)

„Trvale udržitelný rozvoj je pak definován jako rozvoj, který umožňuje zajistit naše dnešní potřeby tak, aby nebyla narušena práva budoucích generací mít stejný přístup ke zdrojům a bohatství přírody světa jako má současná generace.“ (Hudečková, Lošťák, & Ševčíková, 2006, str. 8)

Regionální politika a rozvoj venkova je koordinován jak hospodářskou politikou státu, tak regionální politikou EU, kdy, jak stát, tak EU na základě svých priorit vypisuje programy podpor na dané programové období. Snahou těchto programů je motivace všech potencionálních příjemců podpor na spolupráci při ovlivňování ekonomického rozvoje regionu. Panuje zde snaha o navázání a prohloubení užší spolupráce veřejného a soukromého sektoru na zvyšování ekonomického potenciálu daného území. (Peková, Finance územní samosprávy, 2011, str. 394-397)

3.5 Orgány obce

Obec je samostatně spravovaná zastupitelstvem obce. Dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. Přitom jsou orgány obce, které jsou volené na obci vždy a pak takové, které se v obcích vyskytují za určitých podmínek. Orgány, které se nevyskytují na obcích vždy, zejména na těch malých obcích, jsou již zmiňovaná rada obce a některé zvláštní orgány (kontrolní a finanční výbor zastupitelstva je na obci ze zákona volen vždy). (zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, § 5)

3.5.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce je hlavním orgánem územní samosprávy, protože má největší pravomoci a o jeho složení rozhodují občané přímo v obecních volbách. Počet členů zastupitelstva se stanovuje na základě počtu obyvatel. Do novelizace zákona č. 128/2000 Sb. mohlo mít zastupitelstvo v nejmenších obcích (do 500 obyvatel) nejvýše 9 členů, a to znamenalo, že si nemohly zřídit radu. Proto byla novelizací zákona posunuta hranice z devíti na patnáct členů zastupitelstva. (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, 2010, str. 39-43)

Tabulka 2 - Počet členů zastupitelstva podle počtu obyvatel v obci

do 500 obyvatel	5 – 15 členů
od 500 do 3000 obyvatel	7 – 15 členů
od 3000 do 10.000 obyvatel	11 – 25 členů
od 10.000 do 50.000 obyvatel	15 – 35 členů
od 50.000 do 150.000 obyvatel	25 – 45 členů
nad 150.000 obyvatel	35 – 55 členů

Zdroj: vlastní zpracování dle zákona č. 128/2000 Sb. o obcích

Mandát člena zastupitelstva obce vzniká zvolením. Nově zvolený člen zastupitelstva skládá na začátku prvního zasedání před zastupitelstvem obce slib a složení slibu potvrdí svým podpisem. Zastupitelstvo obce se pak schází dle potřeby, nejméně však jedenkrát za tři měsíce na území obce. Pokud se zastupitelstvo obce nesejde déle než šest měsíců tak, aby bylo schopno se usnášet, ministerstvo vnitra je rozpustí. Zasedání zastupitelstva je veřejné a svolává jej a řídí starosta. O průběhu zasedání se pořizuje zápis. K platnému usnesení zastupitelstva obce, rozhodnutí nebo volbě je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech

členů. (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, Demokracie v lokálním politickém prostoru, 2010, str. 39-43)

V ČR je však častým jevem pořádání „pracovních schůzí zastupitelstva“ před veřejným zasedáním, na kterém se „předjednáávají“ body z programu jednání zastupitelstva, minimálně bod týkající se schválení rozpočtu. Četnost a hloubka těchto jednání je těžce porovnatelná a záleží na konkrétních představitelích obecních samospráv, zda a jakým způsobem tyto jednání uskutečňují. Někteří zástupci těchto schůzí využívají pravidelně a jsou jejichmi zastánci z důvodu lepší informovanosti zastupitelů, předání a vysvětlení konkrétních agend od starosty nebo zajištění nesporného průběhu veřejného zasedání. Druhá část zastupitelů však tuto praxi kritizuje a upozorňuje na menší míru transparentnosti rozhodování. (Kopřiva, Čopík, & Čmejrek, Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí, 2017)

3.5.2 Rada obce

Rada obce se volí v případech, kdy má zastupitelstvo obce více než 15 členů. Rada je výkonným orgánem obce a je ze své činnosti odpovědná zastupitelstvu. V případech přenesené působnosti smí rada tuto činnost vykonávat jen v mezích stanovených zákonem. V obci, kde není rada obce zvolena, vykonává její pravomoci starosta, s výjimkou věcí, které zákon stanoví vykonávat zastupitelstvu obce. Radu obce tvoří starosta, místostarosta a další členové rady, volení z řad členů zastupitelstva. (zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, § 99)

3.5.3 Starosta obce

Starosta zastupuje a reprezentuje obec navenek. Spolu s místostarostou musí být občanem České republiky. Volí je zastupitelstvo obce z řad svých členů. Za výkon své funkce odpovídají zastupitelstvu obce. (zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, § 103)

Starosta zpravidla svolává a řídí zasedání zastupitelstva obce a rady obce, podepisuje spolu s ověřovateli zápis z jednání zastupitelstva obce a zápis z jednání rady obce; objednává přezkoumání hospodaření za uplynulý rok; plní úkoly zaměstnavatele (funkce personální), pokud není v obci zřízena pozice tajemníka; při zabezpečení veřejného pořádku může žádat Policii ČR o spolupráci; odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce; zabezpečuje výkon přenesené působnosti a rozhoduje o věcech v samostatné působnosti obce svěřených mu zastupitelstvem nebo radou obce. (zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, § 103)

Je-li starosta ze své funkce odvolán nebo se funkce vzdal a není-li současně zvolen nový starosta, vykonává jeho pravomoc až do zvolení starosty místostarosta, kterého určilo zastupitelstvo obce k zastupování starosty. (zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, § 103)

„Do každodenní práce starostů, zejména menších obcí, jichž je však v ČR naprostá většina, patří sledovat život v obci, diskutovat s občany obce, řešit jejich problémy či prosazovat jejich zájmy pramenící z participace v občansky či zájmově orientovaných organizacích. Starostové také sehrávají roli „údržbářů“ obce. Sledují stav obecní infrastruktury a o problémech informují zastupitele a veřejnost. Aktivně vyhledávají informace o nenáročných dotačních titulech, které lze využít při financování investic v obci. Poznatky, které starostové při výkonu své funkce získávají, se stávají základem rozvojové agendy obcí. Značná část investic je finálně iniciována právě starosty. Přestože o investici či podobě rozpočtu rozhoduje zastupitelstvo obce, starostové jsou obvykle těmi, kdo zastupitele přesvědčí o nutnosti učinit takový krok.“ (Kopřiva, Čopík, & Čmejrek, Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí, 2017)

3.5.4 Obecní úřad

Obecní úřad je tvořen starostou, místostarostou, tajemníkem obecního úřadu (je-li tato funkce zřízena) a zaměstnanci obce zařazenými do obecního úřadu. V čele obecního úřadu je starosta. Pro jednotlivé úseky činnosti obecního úřadu, může zřídit rada obce odbory a oddělení, v nichž jsou začleněni zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu. (zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, § 109)

Obecní úřad plní úkoly v rámci samostatné působnosti, které mu byly uloženy zastupitelstvem obce nebo radou obce; pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti a rozhoduje v případech stanovených zákonem nebo zvláštním zákonem o obecném zřízení. Dále vykonává přenesenou působnost, s výjimkou věcí, které jsou na základě zákona v kompetenci jiného orgánu obce. (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, Demokracie v lokálním politickém prostoru, 2010, str. 47)

3.5.5 Zvláštní orgány obce

Zvláštní orgány obce může zastupitelstvo obce zřídit jako své iniciativní a kontrolní orgány výbory. Zastupitelstvo obce zřizuje vždy kontrolní a finanční výbor, kdy jsou tyto výbory nejméně tříčlenné. Předsedou výboru je vždy člen zastupitelstva obce, s výjimkou osadního výboru. (zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, § 117)

Rada obce může zřídit jako svůj iniciativní a poradní orgán komisi. Předsedou komise, které byl svěřen výkon přenesené působnosti, může být jen osoba, která prokázala zvláštní odbornou způsobilost v oblasti komisi svěřené přenesené působnosti. Komise je ze své činnosti odpovědná radě obce, v případech přenesené působnosti odpovídá starostovi. (zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, § 122)

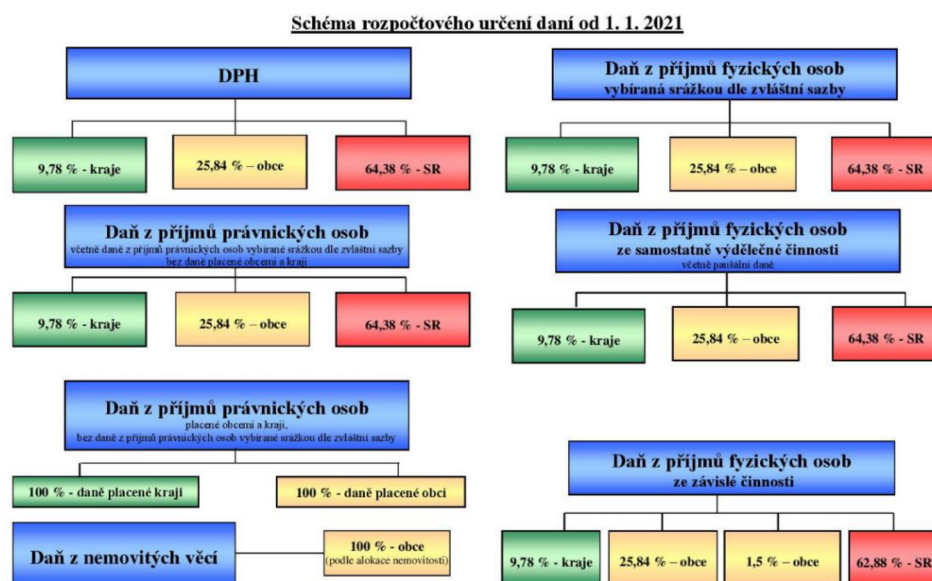
3.6 Hospodaření obce

Územní samospráva v roli veřejnoprávní korporace je na státě nezávislá. Stát však ovlivňuje pomocí platné legislativy její postavení, funkce i hospodaření. I když má obec své výhradní pravomoci poměrně rozsáhlé, je ovlivňována státem v oblasti hospodaření. Hospodaření územní samosprávy je tak státem koordinováno, kdy musí být v rámci legislativy v souladu s koncepcí hospodářské a stabilizační politiky státu. (Peková, Finance územní samosprávy, 2011, str. 205)

3.6.1 Zákon o rozpočtovém určení daní

Obec musí dodržovat vícero zákonů, týkající se jejího hospodaření. Jedním z nich je zákon č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní, který přesně specifikuje, které výnosy daní a jakým způsobem jsou územnímu celku přerozdělovány. Rozděluje daně na sdílené a výlučné. Příkladem výlučné daně, kdy veškerý obnos vybrané daně na jejím území, jde do rozpočtu obce, je daň z nemovitých věcí nebo daň z právnických osob placená obcí. Sdílenými daněmi, které se obci přerozdělují dle daných kritérií, jsou daň z příjmů fyzických osob, daň z příjmů právnických osob a daň z přidané hodnoty. Daňové příjmy jsou pak přerozdělovány dle následujících kritérií: výměra katastrálního území, počtu obyvatel v obci, násobků postupných přechodů a počet dětí a žáků navštěvující školu zřizovanou obcí. (Kukalová, Moravec, & Šulcová-Seidlová, 2021, str. 19-20)

Obrázek 1- Schéma rozpočtového určení daní k 1. 1. 2021

Zdroj: www.smocr.cz

3.6.2 Rozpočtová pravidla

Hospodaření obce je také úzce spjato se zákonem č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních celků. Ten upravuje tvorbu, postavení, obsah a funkce rozpočtů ÚSC. Mimo jiné upravuje i rozpočtovou zásadu publicity rozpočtu, kdy přesně definuje lhůty zveřejnění schválených rozpočtových dokumentů a jejich návrhů. Vesměs každý dokument, týkající se rozpočtového procesu obce musí být zveřejněn do patnácti dnů, ode dne jeho schválení do konce rozpočtového roku, vyjma závěrečného účtu, který musí být zveřejněn do té doby, než se schválí závěrečný účet nový. Všeobecně toto pravidlo platí i pro návrhy rozpočtových dokumentů, které musí být zveřejněny minimálně patnáct dní před jejich projednáním na zastupitelstvu, vyjma rozpočtových opatření. (zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů)

3.6.3 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba je nedílnou součástí všech peněžních operací veřejných rozpočtů a mimorozpočtových peněžních fondů. Zjednodušeně řečeno rozpočtová skladba člení příjmy a výdaje dle stanovených kritérií. Je založena na principu peněžních pohybů, použije se tedy pouze u bezhotovostních plateb nebo u operací pokladny. Využívá třídění odpovědností,

druhové, odvětvové a konsolidační, kdy odpovědnostní třídění je pro obce a kraje nepovinné. (Peková, Veřejné finance, 2011, str. 142)

Druhové třídění se týká všech finančních operací a je základem třídění v celé rozpočtové soustavě, neboť účetně zachycuje tok příjmů a výdajů. Finanční operace třídí do třech základních okruhů, kterými jsou příjmy, výdaje a tzv. financování. Druhové třídění se dále člení pomocí jednočíslných až čtyřčíslných kódů, které představují: třídu (jednočíslný kód), podseskupení položek (dvoučíslný kód), seskupení položek (třímístný kód), jednotlivé položky (čtyřčíslný kód). V druhovém třídění se člení příjmy na čtyři třídy a výdaje na dvě třídy, a to třída 1 – daňové příjmy, třída 2 – nedaňové příjmy, třída 3 – kapitálové příjmy, třída 4 – přijaté dotace, třída 5 – běžné výdaje, třída 6 – kapitálové výdaje. (Peková, Veřejné finance, 2011, str. 143-144)

Odvětvové třídění člení příjmy a výdaje dle účelu vynaložení či získání peněžních prostředků do rozpočtu ÚSC. Člení se opět na jednočíslné až čtyřčíslné kódy, které představují rozpočtové skupiny (jednočíslný kód), rozpočtové oddíly (dvoučíslný kód), pododdíly (třímístný kód) a paragrafy (čtyřmístný kód). V odvětvovém třídění se člení příjmy a výdaje do šesti skupin, a to na 1 – zemědělství a lesní hospodářství, 2 – průmyslová a ostatní odvětví hospodářství, 3 – služby pro obyvatelstvo, 4 – sociální věci a politika zaměstnanosti, 5 – bezpečnost státu a právní ochrana, 6 – všeobecná veřejná správa a služby. Odvětvové třídění rozpočtové skladby se nepoužije u příjmů třídy 1 dle druhového třídění rozpočtové skladby. (Peková, Veřejné finance, 2011, str. 145-146)

Konsolidační třídění slouží k vyloučení duplicity interních transferů mezi fondy, vyloučení převodů mezi fondy a rozpočtem, mezi zřizovatelem a organizační složkou a mezi veřejnými rozpočty všech úrovní. Konsolidační třídění se provádí pomocí tzv. záznamových jednotek. (Peková, Veřejné finance, 2011, str. 146-147)

3.6.4 Rozpočet

Rozpočet je základem finančního hospodaření územně samosprávného celku. Je ho možné charakterizovat jako decentralizovaný peněžní fond, jako důležitý rozpočtový plán, podle kterého se řídí financování, z hlediska účetního jako bilanci příjmů a výdajů, či jako nástroj koncepce regionální politiky. (Peková, Finance územní samosprávy, 2011, str. 213-214)

Sestavuje se v členění dle platné rozpočtové skladby na každý rok, kdy je rozpočtový rok shodný s kalendářním rokem. Při jeho sestavování se vychází ze střednědobého výhledu. Může být schválen jako přebytkový, vyrovnaný nebo schodkový, kdy schodek rozpočtu musí

být vždy kryt finančními prostředky z minulých let nebo z návratných zdrojů, krytých rozpočtem v letech následujících. (zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 4)

3.6.5 Rozpočtové provizorium

Rozpočtové provizorium územně samosprávný celek sestaví, pokud neschválí rozpočet před 1. lednem rozpočtového roku. Od této doby do dne schválení rozpočtu se územní celek řídí pravidly rozpočtového provizoria, která si stanoví. Rozpočtové příjmy a výdaje vzniklé v rozpočtovém provizoriu se po schválení rozpočtu stávají příjmy a výdaji rozpočtu. (zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 13)

3.6.6 Střednědobý výhled rozpočtu

Střednědobý výhled rozpočtu je nástrojem územního celku sloužící pro střednědobé finanční plánování jeho hospodaření. Sestavuje se zpravidla na 2 – 5 let, následující po roce, kdy byl schválen běžný rozpočet. Musí obsahovat souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích, o dlouhodobých závazcích a pohledávkách a o dlouhodobě realizovatelných záměrech. U dlouhodobých závazků se uvádí jejich dopad na hospodaření po celou dobu trvání závazku. (zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 3)

3.6.7 Rozpočtové opatření

Rozpočtovým opatřením se provádí změny rozpočtu v průběhu daného roku. Opatření se evidují v časové posloupnosti. Povinně se uskutečňují rozpočtová opatření ve vztahu k jiným rozpočtům, při nebezpečí vzniku schodku rozpočtu nebo při změně závazných ukazatelů vůči jiné osobě. Rozpočtové opatření se provádí před provedením nezajištěného výdaje. (zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 16)

3.6.8 Závěrečný účet

Po skončení rozpočtového roku územní celek sestavuje závěrečný účet, kam souhrnně promítne veškeré údaje o svém hospodaření. Závěrečný účet obsahuje údaje o plnění rozpočtu příjmů a výdajů v plném členění dle rozpočtové skladby, údaje o hospodaření s majetkem a dalších finančních operací, včetně tvorby peněžních fondů. Vše zpracuje v takovém rozsahu, aby bylo možné zhodnotit finanční hospodaření územně samosprávného celku. (zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 17)

4 Vlastní práce

4.1 Historie obce

Historicky pod Adršpašské panství spadaly vsi Dolní Adršpach, Horní Adršpach, Libná a Zdoňov. Dnes je Adršpach tvořen pouze částmi Horního a Dolního Adršpachu. Obec Libná je fakticky zaniklá, byla zbořena po odsunu Němců v průběhu 20. století. Obec Zdoňov spadá pod město Teplice nad Metují, kam v letech 1976-1990 spadal i Adršpach (Historický lexikon obcí ČR II.), než se roku 1990 po reformě územní správy osamostatnil.

4.1.1 První zmínka a původ jména Adršpach

První zmínky o Adršpachu nalézáme v druhé polovině 14. století v Karlově majestátu, tzv. *Maiestas Carolina*, kde je zmiňován nezcizitelný královský hrad Adršpach. K osídlení Adršpašska však docházelo již v průběhu první poloviny 13. století, kdy Přemysl Otakar II. inicioval tzv. kolonizační politiku, což bylo plánované zakládání vsí a měst v zalesněných pohraničních územích Českého království. (Dimter & Lisák, 2011, str. 156)

První výskyt jména Adršpach („Eberspach castrum“) je zaznamenán v již zmiňovaném Karlově majestátu v roce 1348. Podle Antonína Profouse, autora knihy *Místní jména v Čechách z roku 1947*, je možný dvojitý výklad jména Adršpach, a to buď Eber (kanec) a Bach (potok) tedy „Kančí potok“ nebo pravděpodobnější výklad zkrácené formy jména Eberhard, což by v překladu bylo „Eberův potok“. (Dimter & Lisák, 2011, str. 204)

4.1.2 Rozvoj obce v 19. – 20. století

Zásadní vliv na rozvoji Adršpachu měl rod Nádherných, založený Janem Nepomukem (1772 – 1860). Jan Nepomuk patřil mezi nejbohatší statkáře v Čechách, vlastnil přes desítku statků, kde využíval v té době nejmodernějších technologií. Mezi jeho statky se řadil i statek v Dolním Adršpachu. Na všech statcích zaváděl pěstování nových rostlin, věnoval se lesnictví, ovocnářství, hornictví i chovu dobytka. Vynikal také svou sociální a humanitární péčí, kdy na svých statcích na sebe přejímal patronátní roli – významně přispěl na stavbu kostela v Horním Adršpachu, odváděl nemalé částky do sirotčích fondů, spolufinancoval dobročinné ústavy, vydržoval lékaře, který zdarma léčil poddané... Adršpach díky jeho péči vzkvétal - obnovil palírnu, opravil zámek, zřídil lesnický úřad, přestavěl pivovar, rozšířil vodovod v obci, a zřídil zde úplně první přadláckou školu v Čechách, kde odměňoval nejlepší žáky. (Dimter & Lisák, 2011, str. 170-171)

4.1.3 Přadlácká škola

Přadlácká škola byla v Adršpachu založená v roce 1844 podle tzv. vestfálského vzoru. Cílem byla výroba kvalitnějšího lnu, který by stoupl na ceně. Škola byla bezplatná a přístupná pro všechny – ženy, muže i děti, z jakékoli sociální vrstvy. Veškeré náklady platil majitel panství. Výuka trvala tři měsíce. . (Dimter & Lisák, 2011, str. 306)

Školu založil majitel panství Ludvík Karel Nádherný, z důvodu špatné ekonomické situace v zemi, kdy došlo k výraznému poklesu zájmu o ručně tkanou přízi. Jelikož v podhorských regionech se velká část obyvatelstva živila převážně pěstováním a zpracováním lnu, byla zdejší oblast krizí postižena velmi bolestivě. Vznik přadláckých škol v Česku bolestivou situaci pouze na čas zmírnil. Školy dosáhly svých cílů, ale zájem u obchodníků o přízi se nezlepšil. Většina přadláků se tedy vrátila ke starému způsobu a přadlácké školy postupně od roku 1847 zanikaly. Po více než sto letech na historii přadlácké školy navázalo zřízení učňovského učiliště v Horním Adršpachu. (Dimter & Lisák, 2011, str. 306)

4.1.4 Přádelna lnu v Horním Adršpachu

Přádelna lnu byla největším průmyslovým závodem na Adršpašsku. Založena byla v roce 1860 podnikatelem Emanuelem Fiedlerem. V roce 1866 zaměstnávala 190 pracovníků, ale již touto dobou se dostala do finančních potíží, do kterých se i v následujících letech dostala ještě několikrát, a proto často měnila majitele. V letech 1918-1919 se továrna významně rozšířila, a měla tou dobou kolem 325 zaměstnanců. Od roku 1924 byl dokola pozastavován a obnovován její provoz a pronajímaly se haly a sklady, aby firma dosahovala alespoň nějakého zisku. Po válce byla továrna konfiskována. V roce 1950 vznikl z továrny vzorový učňovský závod Texlen Trutnov. (Dimter & Lisák, 2011, str.347-349)

Dnes je z areálu bývalé přádelny lnu průmyslový závod firmy Continental, která vyrábí příslušenství pro automobily, a je významným zaměstnavatelem v celém regionu.

4.1.5 Historie cestovního ruchu

Do roku 1750 se nevyskytuje žádný doklad, který by upravoval podmínky průvodcovské činnosti ve skalním městě. Prohlídky skalního města tak měly spíše náhodný „objevitelský“ charakter. Začátky průvodcovské činnosti jsou shledány v polovině 18. století, kdy si nájemce hotelu Felsendstadt (Skalní město) mohl přivydělávat ke své činnosti vykonáváním prohlídek skalního města. Sílicí zájem o prohlídky vedl majitele panství k pronajímání několika dalších míst ve skalním městě, kde se bylo možné občerstvit,

poslechnout si ozvěnu, prohlédnout Velký vodopád nebo se projet na lodičkách. (Dimter & Lisák, 2011, str. 124-125)

Průvodcovská činnost ve skalním městě jako taková vzniká na začátku 20. století. Prohlídka skalního města byla podmíněna přítomností průvodce, kdy maximální počet návštěvníků ve skupině byl stanoven na 40 osob. Zaměstnanci mohli ubytovávat návštěvníky ve svých domech za předpokladu, že hotel Felsendstadt byl plně obsazený. (Dimter & Lisák, 2011, str. 124-125)

4.1.6 Lesní hospodářství

Lesní hospodářství mělo mimořádný význam již od 17. století, kdy tvořilo významnou část příjmů majitele panství. V následujících stoletích jeho význam skokově narůstal. Lesy pokrývaly více než třetinu celkové rozlohy. Poměr lesů k zemědělské půdě stoupal od konce 18. století. Tento vývoj je daný především tím, že hospodářské výnosy z méně kvalitní zemědělské půdy nebylo možné nijak navýšit, zatímco zájem o dřevo stoupal. (Dimter & Lisák, 2011, str. 343)

Tabulka 3 - Poměr lesní a zemědělské půdy v katastru obce v letech 1750-1925

	1750	1776	1880	1900	1925
Lesy	45 %	40 %	53 %	67 %	90 %
Půda	55 %	60 %	47 %	33 %	10 %

Zdroj: vlastní zpracování dle knížky Adršpašsko

4.1.7 Odsun Němců

Adršpašsko, jakožto část Sudet, bylo velmi ovlivněno poválečnou situací spojenou s kapitulací německé armády. Koncem února 1945, táhla Adršpachem (vzdáleným od postupující fronty necelých sto třicet kilometrů) souvislá kolona prchajících obyvatel před strachem ze sovětské armády. Dne 9. května 1945 dorazil do Adršpachu první předvoj sovětských jednotek, a z areálu pískovny byl zřízen internační tábor. (Dimter & Lisák, 2011, str. 195)

Ještě před příchodem československých jednotek do Adršpachu dorazily dvě skupinky gardistů, kteří se stali prvním nástrojem pomsty: domovní prohlídky, rabování a krádeže byly velmi časté. Tato doba se však neobešla bez násilí, ba naopak násilí, často až morbidní chování jedinců, bylo v tomto čase běžné. Ženy i přes veškeré obavy a schovávání se v dolech či ve skalách, neunikly znásilnění. Situace byla na tolik vypjatá, že se z pomsty popravovali lidé, kteří kladli, byť jen sebemenší odpor. (Dimter & Lisák, 2011, str. 195)

„Okamžitě po porážce nacistického Německa v květnu 1945 se začal v Československu spontánně uskutečňovat plán na odsun německého obyvatelstva, o kterém bylo rozhodnuto dlouho před koncem války. Vše začalo pozvolna: už v první den po osvobození byli na Adršpašsku zajati místí představitelé NSDAP a internováni v tábore v Dolním Adršpachu, kde docházelo k výslechům a bitím. ... Od 1. června 1945 nesměli Němci po osmé večer vycházet z domu, jezdit vlakem a měli zakázáno opouštět vesnici bez povolení. Od prvního června měli také povinnost nosit bílé pásky. Němci byli využíváni jako levná pracovní síla na statcích, které postupně získávali rozhodnutím Místní správní komise noví osídlenci. Mnoho mužů německé národnosti pracovalo v uhelných dolech v Jívce.“ (Dimter & Lisák, 2011, str. 197)

První vyhnání deseti německých rodin z Adršpachu vykonali čeští občané dne 1. června 1945. Další odsun proběhl koncem června, kdy bylo do sběrného tábora v Meziměstí svezeno 40 lidí. V polovině července muselo své domovy opustit dalších 76 převážně starších a nemooucích obyvatel Horního a Dolního Adršpachu. (Dimter & Lisák, 2011, str. 197-198)

„Podobně jako v jiných oblastech někdejších Sudet došlo i na Adršpašsku k excesům, které až na výjimky byly vyšetřeny, nicméně jejich pachatelé většinou nebyli potrestáni. Nejznámějším je povraždění 22 starců, žen a dětí z Teplíc nad Metují na Bukové hoře.“ (Dimter & Lisák, 2011, str. 198)

4.1.8 Historický vývoj počtu obyvatel a domů

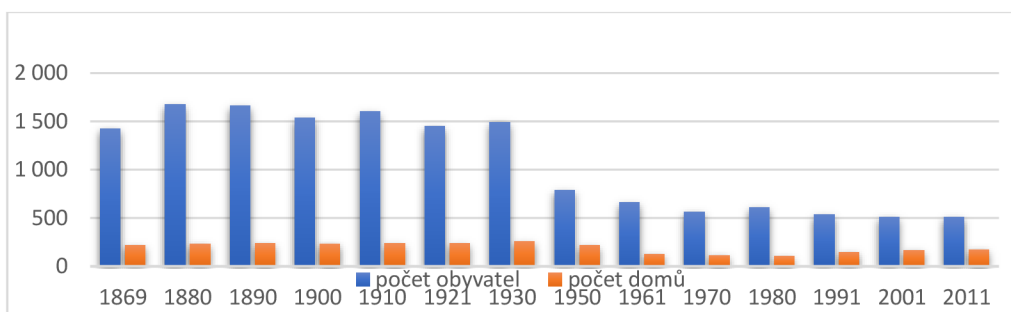
Níže uvedená tabulka č. 4 a graf č. 1 znázorňuje vývoj obyvatelstva a počtu domů v letech 1869-2011. Masivní úbytek obyvatelstva (1930-1950) byl způsoben odsunem německého obyvatelstva ze Sudet. Dle sčítání lidu v roce 1921 žilo v Dolním Adršpachu 645 lidí, z toho 51 Čechů, a dle sčítání lidu v roce 1930 žilo v Dolním Adršpachu 635 lidí, z toho 597 Němců, 29 Čechů, 5 Slováků, 3 Maďaři a 1 Angličanka. (Dimter & Lisák, 2011, str. 181-182)

Tabulka 4 - Historický vývoj počtu obyvatel a domů v letech 1869-2011

	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930
počet obyvatel	1 424	1 674	1 660	1 538	1 605	1 449	1 490
počet domů	220	231	235	234	238	241	259
	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011
počet obyvatel	789	660	565	609	535	508	511
počet domů	217	127	115	102	145	167	173

Zdroj: vlastní zpracování dle Historického lexikonu obcí 1869-2011

Graf 1 - Historický vývoj počtu obyvatel a domů v letech 1869-2011

Zdroj: vlastní zpracování dle Historického lexikonu obcí 1869-2011

4.2 Charakteristika obce

Obec Adršpach se nachází v severovýchodní části Čech v okrese Náchod v Královéhradeckém kraji. Díky své geografické poloze je obec poměrně odloučená. Ve své podstatě je obklopena hranicemi s Polskem, podkrkonoším a skalními městy. Sousedí s obcemi Jívka, Chvaleč, Zdoňov a městem Teplice nad Metují, které plní funkci obce s pověřeným obecním úřadem.

Obec se rozkládá na území o velikosti 19,65 km² v nadmořské výšce 554 m. n. m. Hustota zalidnění je velmi nízká, kdy má průměrnou hustotu zalidnění 26 obyvatel / km². Oproti České republice, která dosahuje hodnoty 136 obyvatel / km², je tak několikanásobně nižší. Pokud porovnáme průměrnou hustotu zalidnění obce Adršpach s okresem Náchod, který má hodnotu zalidnění 129 obyvatel / km², rozdíl se nepatrně sníží, nicméně je stále zcela znatelný. Tento fenomén je daný právě specifičností obce Adršpach, na které se nachází Národní přírodní rezervace, skalní město Adršpach. (Malý lexikon obcí ČR 2021)

Obec Adršpach je tvořena částmi Dolní Adršpach a Horní Adršpach. Kdy obě tyto části jsou velmi rozdílné. Dolní Adršpach je území, na kterém se nachází Adršpašské skály, tudíž je to v sezóně velmi rušná a výdělečná část obce. Zároveň je v Dolním Adršpachu většina domů využívána spíše k rekreaci, jako chaty či chalupy bez trvalého pobytu občanů, či pro podnikatelskou činnost – poskytování ubytovacích služeb. V části Dolní Adršpach se nachází zámek s kavárnou a infocentrem, areál Technických služeb Adršpach s.r.o. s infocentrem, stánky s rychlým občerstvením, parkoviště, zastávka vlaková i autobusová, 5 restaurací (v sezóně), budova základní školy (malotřídky do 5. třídy), hotely a penziony.

Část obce Horní Adršpach je klidnější část obce, kde žije větší část obyvatel. Je zde lepší zázemí s vyšším počtem veřejně prospěšných budov. Nachází se zde budova obecního úřadu, pobočka české pošty, sportovní areál TJ Jiskra s tenisovými kurty, hasičárna, obecní knihovna, obecní byty, ordinace lékaře a zubaře, urnový háj, kostel, restaurace, vlaková

zastávka, autobusová zastávka, budova mateřské školy, dvě dětské hřiště a firma Continental se závodní jídelnou (využívanou v minulosti v případě potřeby jako kulturní sál obce).

Dle míry přenesené působnosti se obec řadí mezi obce „I“ typu s běžným obecním úřadem. Obecní úřad tedy vykonává základní a typické úkony v rámci fungování své samosprávy. V rámci své hospodářské činnosti obec provozuje parkoviště, projížďky na lodičkách po skalním jezírku a udržuje lesní hospodářství. Obec je jediným vlastníkem společnosti s ručeným omezeným – Technických služeb Adršpach, která provozuje a udržuje skalní okruh. Pozemky, na kterých se nachází Skalní okruh však vlastní Lesy ČR s.p., obec si je proto musí pronajímat.

4.2.1 Základní socioekonomické ukazatele

4.2.1.1 Počet obyvatel

K 1. 1. 2021 žilo v obci Adršpach 513 obyvatel, z toho 243 mužů a 270 žen, což je o 11 % vyšší podíl žijících žen v obci. (ČSÚ - Obyvatelstvo)

Tabulka 5 - Počet obyvatel a jejich průměrný věk v porovnání s průměrným věkem obyvatel okresu Náchod a Královéhradeckého kraje v letech 2010 - 2021

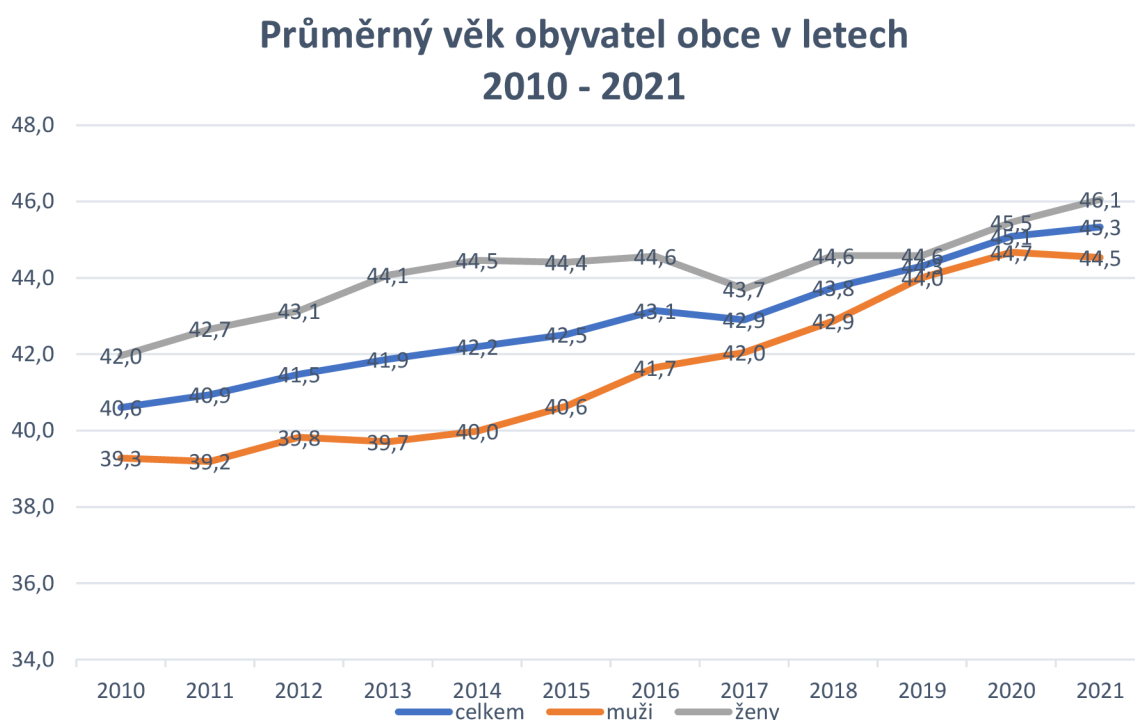
k 1.1.	počet obyvatel v obci			průměrný věk v obci			průměrný věk v okrese	průměrný věk v kraji
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	celkem
2010	528	267	261	40,6	39,3	42,0	40,5	41,1
2011	527	261	266	40,9	39,2	42,7	40,5	41,3
2012	516	258	258	41,5	39,8	43,1	40,7	41,5
2013	517	261	256	41,9	39,7	44,1	40,8	41,8
2014	516	261	255	42,2	40,0	44,5	41,1	42
2015	513	257	256	42,5	40,6	44,4	41,3	42,3
2016	514	252	262	43,1	41,7	44,6	41,6	42,5
2017	521	254	267	42,9	42,0	43,7	41,8	42,7
2018	512	248	264	43,8	42,9	44,6	42,1	42,9
2019	506	241	265	44,3	44,0	44,6	42,2	43,1
2020	503	238	265	45,1	44,7	45,5	42,3	43,3
2021	513	243	270	45,3	44,5	46,1	42,6	43,1

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z ČSÚ

Podle dat uvedených v tabulce č. 5, lze vyvodit zcela zřejmý trend stárnutí obyvatel v obci, kdy za posledních 10 let je průměrný věk obyvatel obce vyšší než průměrný věk obyvatel okresu Náchod, nebo obyvatel žijících v Královéhradeckém kraji. V letech 2010

a 2011 byl průměrný věk obyvatel obce vyšší než obyvatel okresu Náchod, ale nižší než obyvatel Královéhradeckého kraje. Od roku 2013 je průměrný věk obyvatel obce vyšší než obyvatel okresu Náchod i obyvatel Královéhradeckého kraje. Přitom Královéhradecký kraj je dle sčítání lidu z roku 2021 druhým (spolu s Karlovarským krajem) nejstarším krajem v ČR z hlediska průměrného věku obyvatel. Největší rozdíl v průměrném věku obyvatel obce v porovnání s věkem obyvatel Královéhradeckého kraje je v roce 2021, kdy tento rozdíl činí 2,2 let.

Graf 2 - Průměrný věk obyvatel obce v letech 2010–2021

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z ČSÚ

Uvedený graf č. 2 vystihuje stárnutí obyvatel v Adršpachu, kdy se za posledních 12 let zvýšil průměrný věk obyvatel celkově o 4,7 let, u mužů o 5,2 let a u žen o 4,1 let. Muži v Adršpachu dosahují nižšího průměrného věku než ženy. V roce 2010 byli muži průměrně mladší než ženy o 2,7 let, v roce 2021 se průměrný věkový rozdíl zmenšil, kdy muži byli průměrně mladší než ženy o 1,6 let.

4.2.1.2 Skladba obyvatelstva

Aktuální složení obyvatel obce znázorňuje následující tabulka č. 6, která opodstatňuje vyšší průměrného věku, kdy 65 % všech obyvatel je starších 40 let. Produktivní část obyvatelstva, která je pro účely této práce vymezená věkem od 18 do 65 let věku, v obci dosahuje necelých 62 % všech obyvatel.

Tabulka 6 - Skladba obyvatelstva obce Adršpach v letech 2001, 2011, 2021

skladba obyvatelstva (stáří v letech)	údaje z evidence obyvatel 2021	sčítání lidu 2011	sčítání lidu 2001
	Celkem	Celkem	celkem
0 – 2	8	19	8
3 – 4	7	9	7
5	4	3	8
6 – 9	20	12	32
10 – 14	27	17	29
15 – 17	7	16	15
18 – 19	9	24	8
20 – 24	9	29	47
25 – 29	28	29	61
30 – 34	31	40	35
35 – 39	26	56	30
40 – 44	41	35	36
45 – 49	56	39	49
50 – 54	37	36	47
55 – 59	39	42	37
60 – 64	37	43	18
65 – 69	43	26	12
70 – 74	43	19	6
75 – 79	21	8	13
80 – 84	12	2	7
85 a více	3	6	3
Celkem	508	510	508

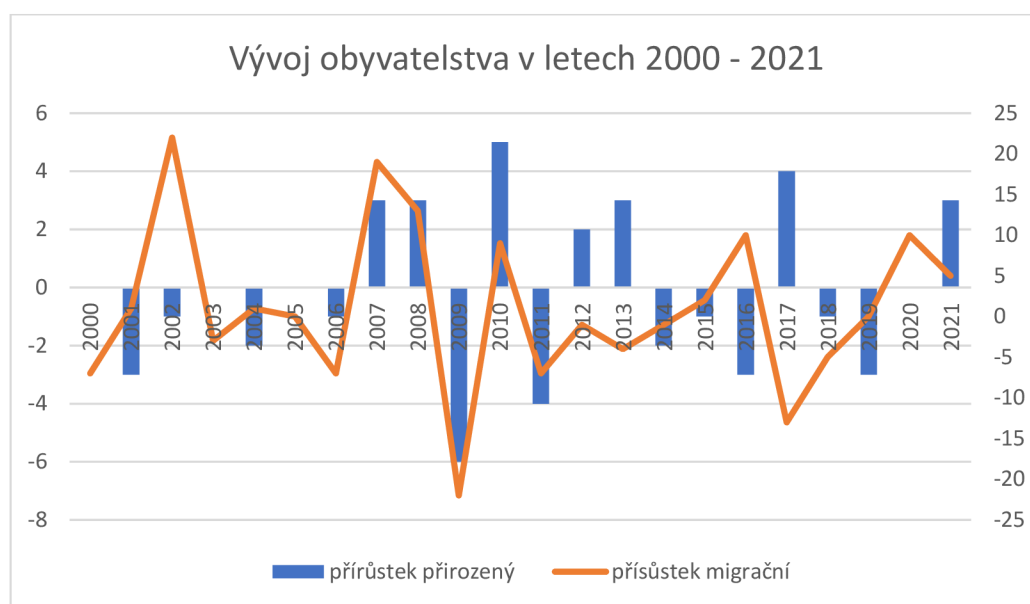
Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ a údajů z evidence obyvatel OÚ Adršpach

4.2.1.3 Přirozené a migrační přírůstky obyvatel v letech 2000-2021

Na grafu č. 3 jsou zobrazeny přirozené přírůstky (narození – zemřelí) a migrační přírůstky (přistěhovalí – odstěhovaní) za posledních 22 let. Je patrné, že dochází spíše k úbytku obyvatelstva, kdy více jak polovina sledovaného období je z hlediska těchto přírůstků v záporných hodnotách. Vliv na to má více faktorů, příčinou může být současná nemožnost výstavby nových rodinných domů, která pramení z nedostatečné nabídky pozemků určených k prodeji v katastru obce, získání stavebního povolení na území CHKO a ze znění

územního plánu. Jediné pozemky, které všechny tyto podmínky aktuálně splňují vlastní obec, která již před několika lety vytvořila projekt na zasíťování pozemků v Horním Adršpachu, ale do dnes ho neuskutečnila a na zbylých stavebních pozemcích plánuje výstavbu bytového domu nebo domu pro seniory. Další příčinou může být nedostatek volných bytů k pronájmu, geografická poloha obce Adršpach, atraktivita a nabídka pracovních míst v obci či nedostatečně zabezpečené společenské, kulturní a volnočasové aktivity. (rozhovor č. 2)

Graf 3 – Migrační a přirozené přírůstky obyvatelstva v letech 2000-2021

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z ČSÚ a údajů z evidence obyvatel OÚ Adršpach

4.2.1.4 Zaměstnanost a nezaměstnanost v obci

Obec Adršpach je významným aktérem z pohledu zaměstnanosti regionu. Byť se jedná o malou obec, která má 513 obyvatel, nachází se zde okolo 1.300 pracovních míst. Téměř celou nabídku na trhu práce v Adršpachu zajišťuje průmyslový závod Continental, který aktuálně zaměstnává zhruba 1.200 osob ze zdejšího regionu, ale i z Polska (rozhovor č. 1). Druhým významným zaměstnavatelem v obci jsou Technické služby Adršpach, s. r. o., které zaměstnávají v sezóně až okolo 60 osob. Zároveň však mají vliv na ukazatel míry nezaměstnanosti v obci, jelikož je nezanedbatelná část sezónních pracovníků (občanů Adršpachu) mimo sezónu nahlášena v evidenci uchazečů o zaměstnání na úřadu práce, viz. tabulka č. 7.

Obec vykonává politiku zaměstnanosti skrze svoji společnost (Technické služby), kdy je jejím cílem dosažení nízké nezaměstnanosti v obci. V následující tabulce č. 7 je zobrazený vývoj počtu zaměstnanců Technických služeb Adršpach s porovnáním počtu zaměstnanců, kteří jsou občany obce.

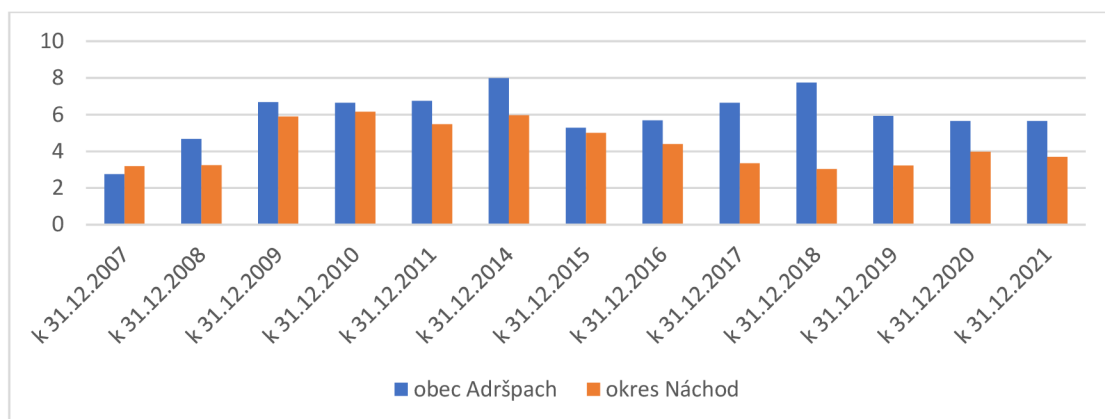
Tabulka 7 - Počet zaměstnanců Technických služeb Adršpach v letech 2009-2021 v porovnání se stavem zaměstnanců s trvalým pobytem v obci v roce 2009, 2015 a 2021

	stav zaměstnanců k 1. 7. daného roku	stav zaměstnanců k 31. 12. daného roku	stav zaměstnanců s TP v obci k 1.7.	stav zaměstnanců s TP v obci k 31.12.
2009	54	32	32	24
2010	53	20		
2011	45	27		
2012	50	20		
2013	57	28		
2014	54	25		
2015	52	26	35	16
2016	54	19		
2017	59	28		
2018	63	28		
2019	60	35		
2020	61	30		
2021	53	29	25	19

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů poskytnutých TS Adršpach s. r. o.

Následující tabulka č. 8 a graf č. 4 znázorňuje a porovnává míru nezaměstnanosti v obci Adršpach s mírou nezaměstnanosti v okrese Náchod za posledních 15 let (vyjma let 2012 a 2013). Až na rok 2007 byla míra nezaměstnanosti v obci vždy vyšší než v okrese Náchod. I když se v obci nachází významný regionální zaměstnavatel, který by svou nabídkou pokryl téměř čtyřnásobek potencionální poptávky pracovních míst z pohledu počtu produktivních občanů (18-64 let), tak se obec paradoxně potýká s poměrně vysokou mírou nezaměstnanosti. Příčinou je opět významná role cestovního ruchu v obci a s ní související sezónní práce pro podnikatelské subjekty nacházející se na území obce.

Graf 4 - Podíl nezaměstnaných osob v obci Adršpach a v okrese Náchod v letech 2007-2021

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z ČSÚ

Tabulka 8 – Podíl nezaměstnaných osob v obci Adršpach v porovnání s podílem nezaměstnaných osob v okrese Náchod v letech 2007–2021

Nezaměstnanost v obci Adršpach					Nezaměstnanost v okrese Náchod			
	celkový podíl nezaměstn.	muži	ženy	celkem uchazečů v evidenci ÚP	celkový podíl nezaměstn.	muži	ženy	celkem uchazečů v evidenci ÚP
k 31.12.2007	2,76	1,79	3,79	13	3,19	3,08	3,3	2699
k 31.12.2008	4,68	4,87	4,48	21	3,25	3,25	3,24	2697
k 31.12.2009	6,67	8,41	4,85	28	5,89	6,43	5,34	4660
k 31.12.2010	6,64	6,45	6,83	28	6,16	6,58	5,73	4881
k 31.12.2011	6,75	7,25	6,22	28	5,48	5,78	5,19	4356
k 31.12.2014	7,99	8,54	7,41	31	5,97	6,28	5,66	4537
k 31.12.2015	5,28	4,71	5,85	20	5	5,31	4,67	3766
k 31.12.2016	5,69	4,97	6,38	21	4,4	4,77	4,01	3318
k 31.12.2017	6,65	3,91	9,34	24	3,35	3,6	3,1	2520
k 31.12.2018	7,74	8,09	7,39	28	3,04	3,26	2,82	2273
k 31.12.2019	5,92	4,76	7,06	21	3,23	3,57	2,88	2358
k 31.12.2020	5,64	5	6,29	18	3,98	4,23	3,73	2834
k 31.12.2021	5,64	2,19	6,83	18	3,7	3,9	3,49	2670

* data za roky 2012 a 2013 nejsou na webových stránkách ČSÚ dostupná

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z ČSÚ

4.3 Vývoj voleb do zastupitelstva obce

Volby do zastupitelstva obce mohou být významným ukazatelem spokojenosti občanů s vedením a směřováním obce, ale i ukazatelem iniciativy a chuti občanů podílet se na fungování samosprávy. Pro stabilní chod obce je podstatné, aby bylo zastupitelstvo obce,

pokud možno co nejméně proměnlivé, jelikož je na něj, jakožto na hlavní orgán obce, kladen velký rozsah práv a povinností, pramenící z rozsáhlé legislativy upravující územní samosprávu. Zastupitel by tedy měl disponovat potřebnými znalostmi a dovednostmi potřebnými ke splnění nároků pro správné a dlouhodobé fungování územně samosprávného celku a zájmů komunity.

Jak je z tabulky č. 9 patrné, je o vedení obce Adršpach poměrně značný zájem. U posledních voleb do zastupitelstva obce (v roce 2018) bylo přihlášeno 6 kandidátních listin, z toho pět kandidátních listin s 9 kandidáty a jedna kandidátní listina s 8 kandidáty. Celkem se tedy o post zastupitele obce ucházelo 53 občanů, což je 12,99 % obyvatel obce, kteří mají pasivní volební právo. Příčinou takto vysokého zájmu o obecní volby byla nejspíše povolební strategie kandidátů v předešlém volebním období, kdy jeden z kandidátů „zradil“ členy své kandidátní listiny a při ustavujícím zasedání se po dohodě s druhou vítěznou „kandidátkou“ nechal zvolit starostou (rozhovor č. 1). Díky této události došlo k rezignaci mnohých členů zastupitelstva, a proto bylo v obci v letech (2014-2018) zastupitelstvo pouze osmičlenné. Další a zjevně tou zásadnější příčinou byl projednávaný plán některých zastupitelů (2014-2018), kteří chtěli zrušit Technické služby s. r. o. a vykonávat veškeré jejich činnosti přímo pod záštitou obce (rozhovor č. 1).

I když se počet kandidátů do zastupitelstva obce zvyšuje, proměnlivost zastupitelů ve sledovaném období postupně klesá nebo stagnuje, kdy v posledních třech volebních obdobích je maximálně jedna třetina zastupitelů do funkce zvolena poprvé (viz tabulka č.10). Pokud však zhodnotíme proměnlivost zastupitelů za celé sledované období, zjistíme, že téměř polovinu možných mandátů (61), získali kandidáti (28), kteří byli do funkce zvoleni poprvé.

Tabulka 9 - Počet kandidátů a jejich struktura (kontinuita)

rok voleb	1990	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018
celkem kandidátů	17	17	10	13	18	31	27	53
kandidovali poprvé	--	12	8	8	10	12	13	27
celkem nových kandidátů (1990 - 2018)								90
kandidovali v některých předchozích volbách	2014							17
	2010						11	15
	2006					10	4	9
	2002				3	6	5	6
	1998			1	5	5	1	5
	1994		2	4	1	5	4	6
	1990	5	0	0	1	5	2	2

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z portálu volby.cz

Tabulka 10 - Počet zastupitelů a jejich struktura (kontinuita)

rok voleb	1990	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018
celkem zastupitelů	8	7	9	9	9	9	9	9
zvoleni poprvé	--	7	7	7	5	3	3	2
celkem nových zastupitelů (1990 - 2018)								34
zvoleni v některých předchozích volbách	2014							4
	2010						2	3
	2006					4	3	4
	2002				2	3	3	4
	1998				2	3	3	1
	1994			2	2	1	2	1
	1990		0	0	0	1	1	0

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z portálu volby.cz

4.3.1 Volby v roce 1990

Voleb se zúčastnilo 288 voličů z 359 oprávněných voličů, volební účast byla 80,22 %. Zapsáno bylo 17 kandidátů na třech kandidátních listinách, a to Občanské fórum s 8 kandidáty, Nezávislí kandidáti s 1 kandidátem a Sdružení nezávislých kandidátů s 8 kandidáty. Volby vyhrála kandidátní listina Občanské fórum s výsledkem 48,70 % hlasů, čímž získala 4 mandáty z 8 volených. (SOkA Náchod, fond: ONV Náchod, karton 2404 (obecní volby 1990) a Volby.cz).

4.3.2 Volby v roce 1994

Voleb se zúčastnilo 316 voličů z 400 oprávněných voličů, volební účast byla 79 %. Zapsáno bylo 17 kandidátů na samostatných kandidátních listinách hlásících se ke třem politickým subjektům, a to k Demokratické unii s 8 kandidáty, Nezávislým kandidátům s 8 kandidáty a Občanskou demokratickou stranou s jedním kandidátem. Do zastupitelstva obce se volilo 7 mandátů, kdy mandát získali 4 Nezávislí kandidáti a 3 kandidáti Demokratické unie (Volby.cz).

4.3.3 Volby v roce 1998

Voleb se zúčastnilo 228 voličů z 401 oprávněných voličů, volební účast byla 56,86 %. Zapsány byly dvě kandidátní listiny, a to Sdružení nezávislých kandidátů a Nezávislí kandidáti s jediným kandidátem zapsaným na této kandidátní listině. Volby vyhrála kandidátní listina Sdružení nezávislých kandidátů s výsledkem 91,97 % hlasů, čímž získala 8 mandátů z 9 volených (Volby.cz).

4.3.4 Volby v roce 2002

Voleb se zúčastnilo 287 voličů z 416 oprávněných voličů, volební účast byla 68,99 %. Zapsány byly 2 kandidátní listiny a 3 kandidáti na samostatné kandidátní listině, a to Sdružení nezávislých kandidátů – Za obnovu venkova, Strana za životní jistoty s jedinou kandidátkou. Volby vyhrála kandidátní listina Sdružení nezávislých kandidátů – Za obnovu venkova, která získala 83,66 % hlasů a všech 9 volených mandátů (Volby.cz).

4.3.5 Volby v roce 2006

Voleb se zúčastnilo 268 voličů z 422 oprávněných voličů, volební účast byla 63,51 %. Zapsány byly 2 kandidátní listiny a to SNK – NOVÝ SMĚR, NOVÁ VIZE a SNK – Za obnovu venkova. Volby vyhrála kandidátní listina SNK – NOVÝ SMĚR, NOVÁ VIZE s výsledkem 50,55 % všech hlasů, čímž získali 5 mandátů z 9 volených (Volby.cz).

4.3.6 Volby v roce 2010

Voleb se zúčastnilo 321 voličů z 436 oprávněných voličů, volební účast byla 73,62 %. Zapsány byly 4 kandidátní listiny a to SNK – Za změnu obce, SNK – Pro dobro Adršpachu, SNK – NOVÝ SMĚR, NOVÁ VIZE, SNK – ZA ROZVOJ ADRŠPACHU. Volby vyhrála kandidátní listina SNK – Za změnu obce, s výsledkem 36,87 % hlasů, čímž získala 4 mandáty z 9 volených (Volby.cz).

4.3.7 Volby v roce 2014

Voleb se zúčastnilo 292 voličů z 437 oprávněných voličů, volební účast byla 66,82 %. Zapsány byly 3 kandidátní listiny, a to Nový směr, nová vize; „Adršpach-naše obec“, PRO ADRŠPACH. Volby vyhrála kandidátní listina Nový směr, nová vize, s výsledkem 47,41 % hlasů, čímž získala 4 mandáty (Volby.cz).

4.3.8 Volby v roce 2018

Voleb se zúčastnilo 280 voličů z 408 oprávněných voličů, volební účast byla 68,63 %. Zapsáno bylo 6 kandidátních listin, a to Pro ADRŠPACH, Adršpach – naše obec, Za změnu obce, Za udržení zaměstnanosti, Osm-2018, ARŠPACH 2018. Volby vyhrála kandidátní listina ADRŠPACH 2018 s výsledkem 38,21 % všech hlasů, čímž získala 4 mandáty z 9 volených (Volby.cz).

4.3.9 Zhodnocení vývoje voleb do zastupitelstva obce v letech 1990-2018

V celé historii voleb do zastupitelstva obce Adršpach, byly pouze u voleb v roce 1994 přihlášeny kandidáti hlásící se k některé z politických stran. Konkrétně se jednalo o Demokratickou unii, ke které se hlásilo 8 kandidátů a o Občanskou demokratickou stranu, ke které se hlásil jeden kandidát. V ostatních případech se vždy jednalo o kandidátní listiny nezávislých nebo o sdružení nezávislých kandidátů (Volby.cz).

S postupem času se zvyšuje zájem o funkci zastupitele obce, kdy až na rok 2014 rostl počet nových kandidátů. V období 1990-2018 se do voleb přihlásilo celkem 90 kandidátů, kteří kandidovali poprvé. Z celkového počtu zvolených zastupitelů byla téměř polovina zastupitelů zvolena poprvé (Volby.cz). Jmenný seznam zvolených starostů v letech 1990-2018 je zobrazen v tabulce č. 11.

Tabulka 11 - Jmenný seznam starostů obce Adršpach v letech 1990-2022

Jmenný seznam starostů obce Adršpach v letech 1990-2022	
1990-1994	Ota Fejfar
1994-1998	Hana Balínová
1998-2002	Hana Balínová
2002-2006	Hana Balínová
2006-2010	Dana Cahová
2010-2014	Dana Cahová
2014-2018	Bohuslav Urban
2018-2022	Dana Cahová

Zdroj: vlastní zpracování dle informací poskytnutých zaměstnancem obce Adršpach

4.4 Rozhodovací proces v obci

Běžný rozhodovací proces v obci by se dal definovat takto – před každým jednáním zastupitelstva obce je pořádaná pracovní schůze všech zastupitelů, která se koná většinou týden před schůzí veřejnou. Před pracovní schůzí obdrží všichni zastupitelé do emailu podklady, o kterých se bude na veřejné schůzi jednat, kdy doplňující informace předá starostka obce na tomto jednání. Výjimečně nastává situace, že se po pracovní schůzi objeví neodkladná záležitost, kterou je potřeba řešit, takže se o ní jedná až přímo na schůzi veřejné (rozhovor č. 1).

4.4.1 Rozhodovací proces u investic

Definice rozhodovacího procesu u investičních akcí závisí na konkrétním předmětu rozhodování, kdy některé investiční akce jsou bezkonfliktního charakteru a jiné vyvolávají značný „rozhovor“. Iniciátorem bývá starostka obce, zjišťují se však i názory a priority občanů za pomoci anket nebo dotazníkových šetření, ke kterým se pak přistupuje jako téměř k závazným podnětům, kdy cílem obce je všechny prioritní požadavky občanů v následujících letech splnit. Jako příklad může být uvedeno dotazníkové šetření z roku 2013, kdy nejvyšší prioritu od občanů získala výstavba chodníků po celé obci (spojení části HA a DA), v tomto dotazníkovém šetření se občané také vyjadřovali ke koupi zámku. Výraznou iniciativu však mají už samotné volební strany a jejich rozdílné volební programy (nejčastěji výčet prioritních investičních akcí), které se pak zastupitelé snaží v průběhu volebního období prosadit (rozhovor č. 3).

Všeobecně lze říct, že u investic, které nemají konfliktní charakter, je klíčovou osobou starostka obce, která veškeré přípravné práce koordinuje a předkládá zastupitelům zjištěné informace, včetně možnosti získání prostředků z dotačních programů. Při realizaci investice dohlíží a kontroluje průběžný stav, o kterém informuje zastupitele na pracovních jednáních. (rozhovor č. 3)

U konfliktních investic vzniká problém spojený s jejich realizací, i za předpokladu „rozjetých“ investičních akcí. *„Jako příklad mohu uvést nedávno pozorovaný konflikt spojený s výstavbou domu pro seniory. Tento projekt byl převzat od minulého zastupitelstva, přičemž aktuální složení zastupitelstva nechalo zpracovat nový projekt, který oproti původnímu návrhu zahrnoval zřízení společenské místnosti, přestěhování obecní knihovny do tohoto objektu a rozšíření poskytovaných sociálních služeb, přičemž se změnil i vzhled stavby. U této investice a s ní spojené demolice nemovitosti, na jejímž pozemku se měl dům pro seniory stavět (centrum obce), vznikl konflikt mezi občany, jehož důsledkem je rivalita mezi zastupiteli. Jedna skupina občanů odmítá výstavbu domu pro seniory a žádá o výstavbu bytového domu, který bude disponovat tzv. startovacími byty pro mladé, druhá skupina občanů žádá o výstavbu domu pro seniory, na který „již několik let čeká“ a který považuje za potřebný. Na základě této rivality je výstavba projektu „protahována“ a není jisté, zda se projekt stihne uskutečnit do nadcházejících voleb, po kterých by mohl být zamítnut.“* (rozhovor č. 3)

4.4.2 Rozhodovací proces u rozpočtových dokumentů

Rozpočet obce Adršpach tvoří správce rozpočtu (úředník), který od starostky obce obdrží informace o plánovaných vyplácených dividendách, o plánovaném příspěvku vlastní příspěvkové organizaci na základě jejího rozpočtu, o plánovaných investičních akcích v následujícím roce, o potřebných opravách a o předpokládané výši schválených dotací z rozpočtu obce neziskovým organizacím, které si v rámci výzvy obecního úřadu zažádali o poskytnutí dotace. Zbylou část rozpočtu zpracuje správce rozpočtu za pomoci analýz rozpočtu minulého roku a analýzy vývoje daňových příjmů. Rozpočet se před pracovní schůzí zasílá zastupitelům na email se všemi doplňujícími podklady a je předkládán na pracovní schůzi zastupitelstva starostkou obce a správcem rozpočtu. Na tomto jednání dochází k pozměňovacím návrhům ze stran zastupitelstva a ke stanovení jeho konečné podoby. (rozhovor č. 1)

Střednědobý výhled rozpočtu je tvořen v úzkém rozsahu, v jeho povinných náležitostech, výhradně starostkou obce a správcem rozpočtu, kdy je na pracovní schůzi spolu s rozpočtem obce předkládán zastupitelstvu ke schválení. Rozpočtová opatření tvoří správce rozpočtu a jsou na obci prováděna dvojím způsobem, a to schválením rozpočtového opatření starostkou obce na základě jí udělené pravomoci, kterou upravuje směrnice o tvorbě rozpočtu anebo řádným schválením zastupitelstva obce. (rozhovor č. 1)

4.5 Hospodaření obce

Tato kapitola se snaží co nejvýstižněji zobrazit specifické hospodaření obce Adršpach, která výši objemu rozpočtu, hodnotou majetku a svými zdroji příjmů zcela vybočuje z kategorie hospodaření „typických“ obcí ve stejné velikostní kategorii. Všechny tyto specifika budou proto v rámci této kapitoly zobrazeny a popsány.

Většina obcí v České republice je nepřímo závislá na rozpočtovém určení daní jako na hlavním zdroji příjmů do rozpočtu obce. Jelikož je však obec Adršpach významným turistickým centrem, který ročně navštěvuje statisíce turistů (v roce 2019 více než 530 tisíc návštěvníků), disponuje tak dalšími významnými zdroji příjmů. Těmito zdroji jsou:

- a) zisky z hospodářské činnosti obce, tedy z provozování centrálního parkoviště u skalního města Adršpach, z projížděk na lodičkách po skalním jezírku a z lesního hospodářství (viz tabulka č. 12);
- b) vyplácené dividendy z Technických služeb Adršpach, které provozují skalní okruh (tabulka č. 13).

Díky těmto zdrojům, může rychle a efektivně dosahovat žádoucího rozvoje a zvýšení kvality života v obci. Lze tedy předpokládat, že obce ve stejné velikostní kategorii se rozvíjejí pomaleji než obec Adršpach. Komparace vybraných velikostně podobných obcí (z hlediska počtu obyvatel a jejich geografické polohy) a stručné zobrazení jejich hospodaření, je popsáno v kapitole 4.4.2.

Tabulka 12 - Přehled hospodářského výsledku z hospodářské činnosti obce (lodičky, parkoviště, lesy) v letech 2012-2021

	2021	2020	2019	2018	2017
Náklady	5 703 624 Kč	6 648 180 Kč	6 245 080 Kč	5 122 600 Kč	5 751 220 Kč
Výnosy	12 984 980 Kč	14 517 850 Kč	17 181 510 Kč	12 988 740 Kč	14 876 320 Kč
Hospodářský výsledek	7 281 356 Kč	7 869 670 Kč	10 936 430 Kč	7 866 140 Kč	9 125 100 Kč
	2016	2015	2014	2013	2012
Náklady	5 477 370 Kč	4 906 810 Kč	4 596 790 Kč	4 373 570 Kč	4 807 670 Kč
Výnosy	14 332 350 Kč	13 449 500 Kč	11 464 720 Kč	10 347 790 Kč	11 138 670 Kč
Hospodářský výsledek	8 854 980 Kč	8 542 690 Kč	6 867 930 Kč	5 974 220 Kč	6 331 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování z Výkazů zisků a ztrát poskytnutých obcí Adršpach

Tabulka 13 - Vyplacené dividendy z Technických služeb Adršpach v letech 2014-2021

Vyplacené dividendy z Technických služeb Adršpach			
Rok	Částka	Rok	Částka
2014	0 Kč	2018	3 500 000 Kč
2015	0 Kč	2019	7 800 000 Kč
2016	0 Kč	2020	3 000 000 Kč
2017	0 Kč	2021	0 Kč
Celkem	14 300 000 Kč		

Zdroj: vlastní zpracování z Výkazů FIN 2-12 M obce Adršpach

4.5.1 Skutečné plnění rozpočtů v letech 2014-2021

Významným ekonomickým ukazatelem sloužícím k hodnocení a ke stanovení rozsahu hospodaření, je schválený rozpočet. Pro úplnost a co nejpřesnější zachycení rozpočtu obce, jsou však v tabulce č. 14 zobrazeny skutečná plnění rozpočtů, rozdělená do jednotlivých tříd dle rozpočtové skladby.

Jednou z podmínek efektivního hospodaření, je zásada dlouhodobě vyrovnaného rozpočtu. Tuto podmínku by z teoretického hlediska obec Adršpach ve sledovaném období

nesplňovala. Jednou z hlavních příčin je způsob účtování hospodářské činnosti do konce roku 2017, kdy obec o své hospodářské činnosti účtovala mimorozpočtově, v rámci kategorie financování rozpočtu (na rozpočtové položce 8901). Tím automaticky docházelo k zapojování těchto prostředků do rozpočtu obce, kdy příjmy z hospodářské činnosti kryly investiční akce, které byly v daném roce realizované. Pokud se všechny příjmy z hospodářské činnosti nevyužily v daném rozpočtovém roce, byly koncem rozpočtového roku „převezeny“ a v novém rozpočtovém roce byli opět součástí kategorie financování, konkrétně rozpočtové položky 8115, která slouží k zapojování volných finančních prostředků na bankovních účtech vykázaných ke konci předešlého rozpočtového roku. Tímto způsobem tedy docházelo ke schodku rozpočtu, protože příjmy z hospodářské činnosti nikdy nebyli součástí kategorie příjmů rozpočtu, nýbrž vždy byly součástí kategorie financování. Změna způsobu účtování hospodářské činnosti je také opodstatněním pro skokový nárůst nedaňových příjmů v letech 2018-2021. Další příčinou schodku rozpočtu byla realizace velké investiční akce (kanalizace a ČOV) na začátku sledovaného období, tedy v letech 2014-2015, kvůli které se obec zadlužila.

V roce 2021 vzrostly daňové příjmy obce oproti roku 2014 o 27,76 % a nedaňové příjmy vzrostly o 32 %. Ojedinelý nárůst kapitálových příjmů v roce 2016 byl zapříčiněn poskytnutím investičního daru obci od firmy Continental ve výši 1.000.000,- Kč (občasník obce Adršpašský zpravodaj). Běžné výdaje obce za rok 2021 se zvýšili oproti roku 2014 o 102,49 % (tabulka. č. 14). Podrobnější rozbor výdajů dle vybraných kategorií je uveden v tabulce č. 15.

Tabulka 14 - Přehled skutečných plnění rozpočtů v letech 2014-2021

Příjmy	2021	2020	2019	2018
Daňové	12 865 710 Kč	13 136 894 Kč	13 573 131 Kč	12 240 074 Kč
Nedaňové	16 395 277 Kč	19 837 814 Kč	23 262 528 Kč	25 481 772 Kč
Kapitálové	97 920 Kč	76 560 Kč	48 600 Kč	100 840 Kč
Dotace	21 025 099 Kč	11 772 244 Kč	2 104 861 Kč	1 512 505 Kč
příjmy celkem	50 384 006 Kč	44 823 512 Kč	38 989 120 Kč	39 335 191 Kč
příjmy na obyvatele	98 214 Kč	89 112 Kč	77 054 Kč	76 827 Kč
Výdaje				
Běžné	31 886 180 Kč	31 655 205 Kč	30 178 553 Kč	28 987 741 Kč
Kapitálové	20 745 258 Kč	6 382 643 Kč	7 290 374 Kč	15 154 173 Kč
výdaje celkem	52 631 438 Kč	38 037 848 Kč	37 468 927 Kč	44 141 914 Kč
běžné výdaje na obyvatele	62 156 Kč	62 933 Kč	59 641 Kč	56 617 Kč
výdaje na obyvatele celkem	102 595 Kč	75 622 Kč	74 049 Kč	86 215 Kč
přebytek/schodek	- 2 247 432 Kč	6 785 664 Kč	1 520 193 Kč	- 4 806 723 Kč
přepočten na obyvatele	- 4 381 Kč	13 490 Kč	3 004 Kč	- 9 388 Kč
Příjmy	2017	2016	2015	2014
Daňové	11 814 896 Kč	10 514 350 Kč	8 759 366 Kč	10 070 488 Kč
Nedaňové	10 906 878 Kč	16 416 463 Kč	13 707 938 Kč	12 415 089 Kč
Kapitálové	198 130 Kč	1 058 390 Kč	5 347 Kč	265 861 Kč
Dotace	1 666 338 Kč	4 041 716 Kč	56 512 558 Kč	20 056 222 Kč
příjmy celkem	24 586 242 Kč	32 030 919 Kč	78 985 209 Kč	42 807 660 Kč
příjmy na obyvatele	47 190 Kč	62 317 Kč	153 967 Kč	82 961 Kč
Výdaje				
Běžné	25 910 554 Kč	25 050 240 Kč	17 831 770 Kč	15 746 981 Kč
Kapitálové	7 021 127 Kč	17 560 594 Kč	80 819 134 Kč	36 417 588 Kč
výdaje celkem	32 931 681 Kč	42 610 834 Kč	98 650 904 Kč	52 164 569 Kč
běžné výdaje na obyvatele	49 732 Kč	48 736 Kč	34 760 Kč	30 517 Kč
výdaje na obyvatele celkem	76 644 Kč	82 900 Kč	192 302 Kč	101 094 Kč
schodek/přebytek	- 8 345 439 Kč	- 10 579 915 Kč	- 19 665 695 Kč	- 9 356 909 Kč
přepočten na obyvatele	- 16 018 Kč	- 20 583 Kč	- 38 335 Kč	- 18 134 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle Výkazů FIN 2-12M poskytnutých obcí Adršpach

4.5.2 Skladba výdajů rozpočtu dle vybraných kategorií v letech 2017-2021

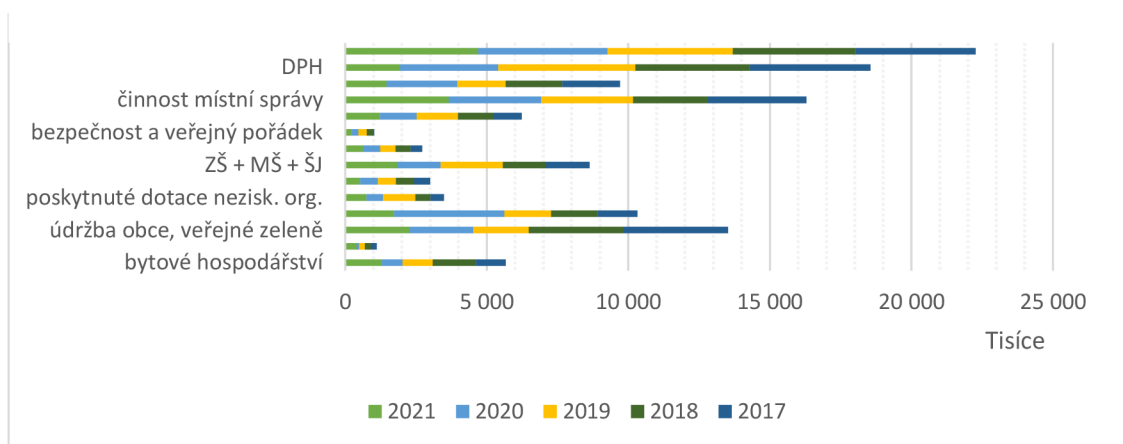
Pro co nejpřesnější zobrazení skladby rozpočtu, byly do komparace vybrány nejvýznamnější oblasti výdajů z hlediska jejich rozsahu, které se uskutečňovaly za posledních pět let (viz tabulka č. 15, graf č. 5). Nejvyšší podíl na výdajové straně tvoří kapitálové výdaje, které jsou v celém sledovaném období několikanásobně vyšší než ostatní porovnávané kategorie. Další významnou kategorií představuje nájemné za skalní okruh, činnost místní správy, údržba obce a veřejné zeleně či platby DPH.

Tabulka 15 - Skladba výdajů rozpočtu v letech 2017-2021 dle vybraných oblastí

	2021	2020	2019	2018	2017
kapitálové výdaje	20 745 258 Kč	6 382 643 Kč	7 290 374 Kč	15 154 173 Kč	7 021 127 Kč
bytové hospodářství	1 294 310 Kč	734 083 Kč	1 065 442 Kč	1 519 255 Kč	1 051 829 Kč
kulturní akce	403 085 Kč	94 032 Kč	204 392 Kč	224 466 Kč	193 919 Kč
údržba obce, veřejné zeleně	2 280 789 Kč	2 242 455 Kč	1 959 749 Kč	3 347 656 Kč	3 691 396 Kč
ČOV + vodovod	1 722 474 Kč	3 898 307 Kč	1 655 399 Kč	1 641 391 Kč	1 413 708 Kč
poskytnuté dotace nezisk. org.	757 046 Kč	581 767 Kč	1 146 368 Kč	532 000 Kč	468 000 Kč
SDH	531 383 Kč	624 066 Kč	632 770 Kč	649 323 Kč	561 618 Kč
ZŠ + MŠ + ŠJ	1 851 815 Kč	1 523 402 Kč	2 197 206 Kč	1 518 381 Kč	1 539 423 Kč
Odpady	628 232 Kč	615 652 Kč	534 307 Kč	533 827 Kč	404 247 Kč
bezpečnost a veřejný pořádek	231 423 Kč	243 616 Kč	285 775 Kč	235 133 Kč	24 324 Kč
činnost zastupitelstva obce	1 233 461 Kč	1 299 863 Kč	1 448 274 Kč	1 256 112 Kč	1 002 487 Kč
činnost místní správy	3 652 754 Kč	3 276 675 Kč	3 242 445 Kč	2 648 349 Kč	3 475 454 Kč
činnost zámku	1 469 251 Kč	2 488 462 Kč	1 709 334 Kč	2 000 734 Kč	2 034 026 Kč
DPH	1 936 270 Kč	3 477 231 Kč	4 831 149 Kč	4 034 587 Kč	4 269 887 Kč
nájemné za skalní okruh	4 703 137 Kč	4 558 550 Kč	4 433 244 Kč	4 342 251 Kč	4 235 167 Kč
	43 440 688 Kč	32 040 804 Kč	32 636 228 Kč	39 637 638 Kč	31 386 612 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů FIN 2-12 M poskytnutých obcí Adršpach

Graf 5 - Porovnání výdajů rozpočtu dle vybraných kategorií v letech 2017-2021

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů FIN 2-12 M poskytnutých obcí Adršpach

4.5.3 Finanční zdraví obce

„Finanční zdraví“ a platební schopnost obce je zobrazeno v tabulce č. 16, která porovnává stav finančních prostředků obce na bankovních účtech, výši úvěrů, roční výši profinancovaných investic a celkovou hodnotu stálých brutto aktiv. Tímto porovnáním bylo zjištěno, že hodnota dlouhodobého majetku obce vzrostla za posledních 12 let o 197,52 %,

tedy o částku 213.432.628,- Kč, a to i přesto, že v posledních třech letech obec disponuje znatelně vyšším množstvím peněžních prostředků na bankovních účtech než tomu bylo v letech předcházejících (viz graf č. 6).

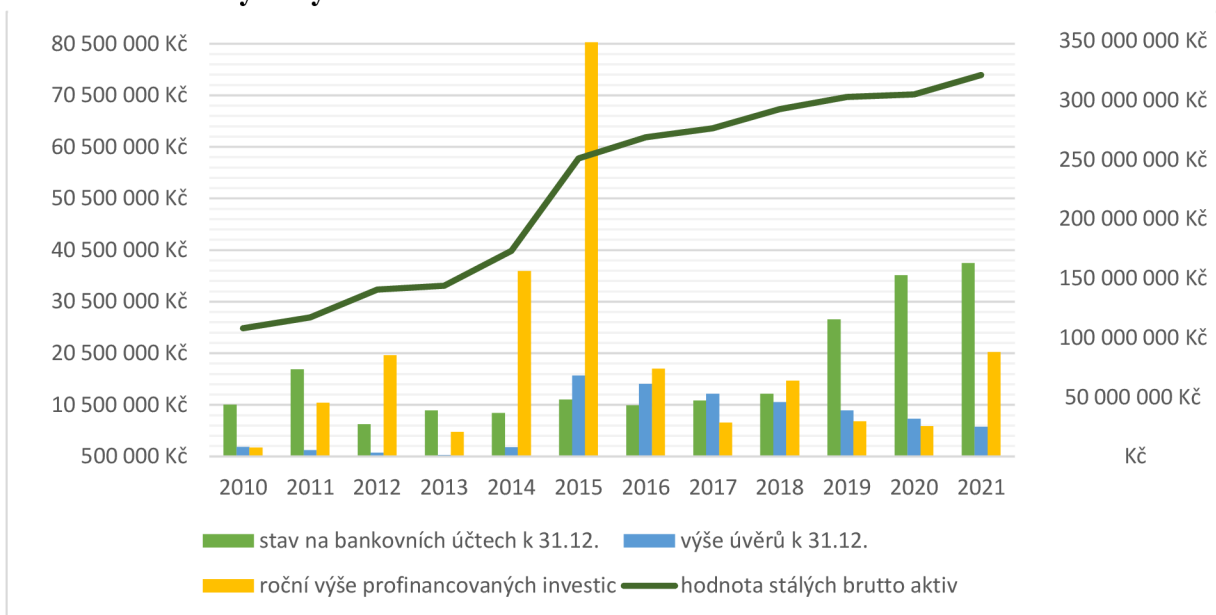
Celková zadluženost obce (2021), vyjádřená v poměru cizích zdrojů a celkové výše aktiv, dosahuje hodnoty 4,87 %. Nejvíce pak byla obec zadlužená v roce 2015, a to z důvodu čerpání úvěrů na investiční akce „Výstavba kanalizace a ČOV v Dolním a Horním Adršpachu“ a „Vodovod v Dolním Adršpachu“. Tomu odpovídá i výše profinancovaných investic v letech 2014-2015. Roční výše splátek úvěrů a rok jejich splacení je uveden v příloze v kapitole 8.1.1.

Tabulka 16 - Porovnání účetních údajů týkající se hospodaření obce Adršpach v letech 2010-2021

	stav na bankovních účtech k 31.12.	výše úvěrů k 31.12.	roční výše profinancovaných investic	hodnota stálých brutto aktiv
2010	10 511 000 Kč	2 309 000 Kč	2 204 759 Kč	108 058 000 Kč
2011	17 427 075 Kč	1 704 727 Kč	10 889 391 Kč	117 194 802 Kč
2012	6 728 815 Kč	1 249 374 Kč	20 160 090 Kč	140 746 217 Kč
2013	9 388 195 Kč	771 248 Kč	5 272 364 Kč	143 769 864 Kč
2014	8 934 320 Kč	2 257 666 Kč	36 417 588 Kč	173 192 310 Kč
2015	11 508 479 Kč	16 142 904 Kč	80 819 134 Kč	251 206 699 Kč
2016	10 414 586 Kč	14 533 384 Kč	17 560 594 Kč	269 026 726 Kč
2017	11 357 264 Kč	12 650 645 Kč	7 021 127 Kč	276 526 130 Kč
2018	12 656 992 Kč	11 041 125 Kč	15 154 173 Kč	292 762 731 Kč
2019	27 106 356 Kč	9 431 605 Kč	7 290 374 Kč	303 068 159 Kč
2020	35 641 500 Kč	7 822 085 Kč	6 382 643 Kč	305 030 663 Kč
2021	37 987 111 Kč	6 212 565 Kč	20 745 258 Kč	321 490 628 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek obce zveřejněných na webových stránkách informačního portálu MV – Monitor

Graf 6 - Porovnání stavu na bankovních účtech, výše úvěrů, ročních profinancovaných investic a hodnoty stálých brutto aktiv v letech 2010-2021

Zdroj: vlastní zpracování dle účetních závěrek obce zveřejněných na webových stránkách informačního portálu MV – Monitor

4.5.4 Porovnání hospodaření obce Adršpach s obcemi Jívka a Martínkovice

Pro porovnání hospodaření obce Adršpach s ostatními obcemi, byly vybrány – obec Martínkovice, která je od Adršpachu vzdálená necelých 27 km, ale leží ve stejném regionu Broumovsko a má totožný počet obyvatel; a obec Jívka, která s obcí Adršpach přímo sousedí, spadá již do okresu Trutnov, ale výši počtu obyvatel je s obcí též srovnatelná. Daňové příjmy obce Adršpach jsou v porovnání s těmito obcemi vyšší z důvodu daně právnických osob placené obcí (v roce 2020 činila 3.708.230, - Kč), která je zároveň i výlučnou daní obcí. Vyjma objemu rozpočtu je obec Adršpach velmi odlišná v hodnotě dlouhodobého majetku, která je o 239,29 % vyšší než v obci Martínkovice a o 219,48 % vyšší než v obci Jívka (tabulka č. 17).

Tabulka 17 - Porovnání hospodaření obcí Adršpach, Martínkovice a Jívka v letech 2018-2020

2020 - k 31.12.	Adršpach	Martínkovice	Jívka
počet obyvatel	503	507	576
stav na bankovních účtech	35 641 500 Kč	9 380 850 Kč	16 164 838 Kč
dlouhodobé úvěry	7 822 085 Kč	4 032 244 Kč	0 Kč
stálá brutto aktiva	305 030 663 Kč	89 903 893 Kč	95 477 228 Kč
daňové příjmy	13 136 894 Kč	7 991 439 Kč	10 972 741 Kč
nedaňové příjmy	19 837 814 Kč	1 750 916 Kč	2 276 781 Kč
kapitálové příjmy	76 560 Kč	1 315 583 Kč	1 523 628 Kč
Dotace	11 772 244 Kč	1 010 050 Kč	6 917 522 Kč
celkové příjmy	44 823 512 Kč	12 067 988 Kč	21 690 672 Kč
běžné výdaje	31 655 205 Kč	8 070 860 Kč	11 452 187 Kč
kapitálové výdaje	6 382 643 Kč	578 566 Kč	14 811 295 Kč
celkové výdaje	38 037 848 Kč	8 649 426 Kč	26 263 482 Kč
přebytek/schodek	6 785 664 Kč	3 418 562 Kč	- 4 572 810 Kč
2019	Adršpach	Martínkovice	Jívka
počet obyvatel	506	497	571
daňové příjmy	13 573 131 Kč	8 526 521 Kč	11 371 581 Kč
nedaňové příjmy	23 262 528 Kč	1 482 014 Kč	2 557 463 Kč
kapitálové příjmy	48 600 Kč	144 184 Kč	925 957 Kč
Dotace	2 104 861 Kč	1 382 384 Kč	2 008 557 Kč
celkové příjmy	38 989 120 Kč	11 535 103 Kč	16 863 558 Kč
běžné výdaje	30 178 553 Kč	8 787 500 Kč	8 811 544 Kč
kapitálové výdaje	7 290 374 Kč	1 506 707 Kč	3 138 532 Kč
celkové výdaje	37 468 927 Kč	10 294 207 Kč	11 950 076 Kč
přebytek/schodek	1 520 193 Kč	1 240 896 Kč	4 913 482 Kč
2018	Adršpach	Martínkovice	Jívka
počet obyvatel	512	498	568
daňové příjmy	12 240 074 Kč	7 984 223 Kč	10 413 456 Kč
nedaňové příjmy	25 481 772 Kč	1 284 848 Kč	2 958 426 Kč
kapitálové příjmy	100 840 Kč	6 000 Kč	348 882 Kč
Dotace	1 512 505 Kč	552 548 Kč	3 341 686 Kč
celkové příjmy	39 335 191 Kč	9 827 619 Kč	17 062 450 Kč
běžné výdaje	28 987 741 Kč	7 344 267 Kč	8 947 011 Kč
kapitálové výdaje	15 154 173 Kč	92 500 Kč	1 748 514 Kč
celkové výdaje	44 141 914 Kč	7 436 767 Kč	10 695 525 Kč
přebytek/schodek	- 4 806 723 Kč	2 390 852 Kč	6 366 925 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle zveřejněných závěrečných účtů na webových stránkách konkrétních obcí

4.5.5 Investiční akce a záměry

V následující tabulce č. 18, jsou sepsány veškeré významné investiční akce, které obec realizovala v letech 2014-2021 s uvedením výše investice a zdroje financování. Největší investiční akcí byla výstavba kanalizace a ČOV v Horním a Dolním Adršpachu v letech 2014-2015, která byla spolufinancována MŽP (FS-ERDF) a SFŽP. Celková výše poskytnuté

investiční dotace na tuto akci činila 67.208.686, - Kč z prostředků MŽP-ERDF a 3.953.452,08 Kč z prostředků SFŽP.

V letech 2014-2021 navýšila obec svá aktiva, v rámci těchto investičních projektů, o 179.809.931 Kč, kdy z vlastních zdrojů obce bylo profinancováno 90.922.560 Kč a z investičních dotací obec obdržela 88.887.371 Kč. Z celkové výše těchto investičních akcí tvořily dotační prostředky 49,43 % (tabulka č. 18).

Tabulka 18 - Investiční akce a nákupy realizované v letech 2014-2021 dle způsobu financování

Název investiční akce realizované v letech 2014-2021	Dotace			vlastní zdroje	celková výše investiční akce
	výše dotace	ÚZ	poskytovatel		
chodník III. etapa – nezkolaudováno	9 765 320 Kč	91628	SFDI	4 262 309 Kč	14 027 629 Kč
veřejné osvětlení MK Jindrová				149 857 Kč	149 857 Kč
chodník u MŠ				164 918 Kč	164 918 Kč
speciální motorové vozidlo SDH – Toyota				986 000 Kč	986 000 Kč
modernizace KT				576 565 Kč	576 565 Kč
domov pro seniory - demolice čp. 94 Špalek				871 178 Kč	871 178 Kč
sněžný skútr LYNX Ranger				344 999 Kč	344 999 Kč
úprava půdních prostor ZŠ	1 275 000 Kč		KHK	3 263 095 Kč	4 538 095 Kč
bouda na parkovišti				473 907 Kč	473 907 Kč
vyprošťovací zařízení				789 255 Kč	789 255 Kč
zahradka skřítky Skaláčka (MŠ)	500 000 Kč	90992	SFŽP	1 633 293 Kč	2 133 293 Kč
sociální zařízení MŠ				1 250 447 Kč	1 250 447 Kč
parkoviště závory CROSS				2 209 404 Kč	2 209 404 Kč
stavební úpravy v suterénu MŠ				3 988 795 Kč	3 988 795 Kč
Úniková hra "Třetí princ" na zámku				182 253 Kč	182 253 Kč
odbahnění rybníka v HA	762 915 Kč	15974	MŽP	318 026 Kč	1 080 941 Kč
výstavba informačního centra v DA				6 780 726 Kč	6 780 726 Kč
rekonstrukce místní komunikace "Kasárenská"				11 851 685 Kč	11 851 685 Kč
rekonstrukce dětského hřiště u čp. 141				384 156 Kč	384 156 Kč
modernizace WiFi sítě				514 299 Kč	514 299 Kč
rekonstrukce obecního úřadu				1 089 904 Kč	1 089 904 Kč
zámek TZ - stavební úpravy všech pater				765 776 Kč	765 776 Kč
výstavba kanalizace a ČOV v HA a DA	67 208 686 Kč	15825	MŽP-ERDF	32 369 389 Kč	103 531 527 Kč
	3 953 452 Kč	90877	SFŽP		
otočka BUS HA				3 073 256 Kč	3 073 256 Kč
chodník II. etapa	3 613 999 Kč	91628	SFDI	3 326 850 Kč	6 940 849 Kč
vodovod v DA				5 032 682 Kč	5 032 682 Kč
koupě budovy čp. 94 "Špalek"				1 000 000 Kč	1 000 000 Kč
naučná stezka "Křížový vrch"	35 000 Kč		KHK	50 006 Kč	85 006 Kč
zámek - stavební úpravy "infocentrum"	120 000 Kč	89517	SZIF	1 368 148 Kč	1 968 148 Kč
	480 000 Kč	89518			
chodník I.etapa	1 172 999 Kč	91628	SFDI	1 698 577 Kč	2 871 576 Kč
parkoviště před OÚ				152 805 Kč	152 805 Kč
	88 887 371 Kč			90 922 560 Kč	179 809 931 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle poskytnutých výkazů a podkladů z majetkového programu obce Adršpach

Následující tabulka č. 19 zobrazuje plánované investiční akce a jejich odhadovanou výši v následujících letech, kdy za předpokladu vypsaných dotačních programů na tyto investice, bude obcí usilováno o jejich spolufinancování.

Tabulka 19 - Investiční záměry obce v následujících letech

název projektu	odhadovaná výše investice
chodník etapa IV a V - z Dolního do Horního Adršpachu	16 mil
zástavba pro rodinné domy v Horním Adršpachu	6 mil
výstavba bytového domu v Horním Adršpachu	30 mil
výstavba dětského hřiště v Dolním Adršpachu	0,8 mil
zbývající část fasády zámku	1,5 mil
místní komunikace v Horním a Dolním Adršpachu	5 mil

Zdroj: vlastní zpracování, informace poskytnuté starostkou obce Adršpach

4.6 Kvalita života v obci

4.6.1 Sociální program

Obec Adršpach již v minulosti zavedla tzv. Sociální program pro seniory, který byl naposledy aktualizován na zasedání zastupitelstva obce dne 16. 2. 2022. Podmínky tohoto programu upravují konkrétně tyto záležitosti (usnesení zastupitelstva č. 22/33/2022):

- předání dárkového balíčku v hodnotě 300,- Kč při dovršení životních jubileí – 70, 75, 80 let a každý další rok,
- finanční příspěvek ve výši 1.000, - Kč / rok pro každého seniora staršího 70 let,
- částku 25,- Kč / osobu poskytnutou na občerstvení při pravidelných měsíčních schůzkách seniorů
- částku 30,- Kč / osobu / den poskytovanou na oběd u smluvního partnera, přičemž nárok na příspěvek má starobní nebo plně invalidní důchodce po předložení dokladu o přiznání starobního či plně invalidního důchodu
- nárok na rozvoz obědů seniorům hrazený obcí Adršpach a zabezpečovaný Technickými službami Adršpach
- příspěvek na občerstvení seniorů ve výši 350,- Kč / osobu na vánočním večírku
- organizace jednodenního zájezdu pro seniory konaného jednou až dvakrát do roka.

4.6.2 Kulturní život v obci

Obec koupila v roce 2012 zámek Adršpach, který má zastávat funkci centra kulturního využití v obci. Aktuálně se na zámku nachází infocentrum, kavárna s dětským koutkem a knihovnou, úniková hra na téma „Třetí princ“, expozice lnářství a historie Adršpachu, pohádková místnost pro děti, horolezecké muzeum, přednáškový sál a historická expozice (oficiální webové stránky obce Adršpach). Pracovníci zámku se též podílejí na kulturním životě v obci organizováním besed, přednášek, vernisáží a degustačních akcí. V letních měsících se v zámeckém parku provozuje letní kino. (rozhovor č. 1)

Kromě zmíněné činnosti zámku, se v obci každoročně koná poměrně velké množství již tradičních společensko-kulturních akcí. Jedná se například o akci „Dřevorubec roku“, turistický pochod „Teplicko-Adršpašská 33“, „Fotbalový turnaj horolezeckých mužstev“, „Ádrkross“, „Pohádkový les“ a „Čertohrátky“. Poměrně novými společensko-kulturními akcemi jsou festival „Adršpach Highline Meeting“, „Máslová stezka“ (skalní a horský ultramaraton) a „LAN párty“. Všechny tyto výše uvedené akce, vyjma „Čertohrátek“ pořádaných Technickými službami Adršpach, jsou v rámci poskytnutých dotací spolufinancovány obcí Adršpach. Soupis poskytovaných dotací z rozpočtu obce je uveden v příloze č. 8.1.2. Mimo tyto jmenované každoročně konané společensko-kulturní akce, obec ve spolupráci s SDH Adršpach organizuje Dětský den a Pálení čarodějnic (rozhovor č. 1).

4.6.3 Dotazníkové šetření

Pomocí dotazníkové šetření na téma budoucího rozvoje obce, které bylo zpracováváno v rámci tvorby strategie rozvoje obce Adršpach v roce 2021, kterou zpracovává pro obec DSO Broumovsko, můžeme vyjádřit názory a spokojenost občanů s vedením a fungováním obce. Bohužel však dotazníkové šetření vyplnilo a odevzdalo pouze 72 lidí z 437 respondentů. Účast na dotazníkovém šetření je tedy ve výši 17 %. Z důvodu takto nízkého, až statisticky nevýznamného vzorku lidí, může docházet ke zkreslení dané situace v obci a celkového vnímání občanů.

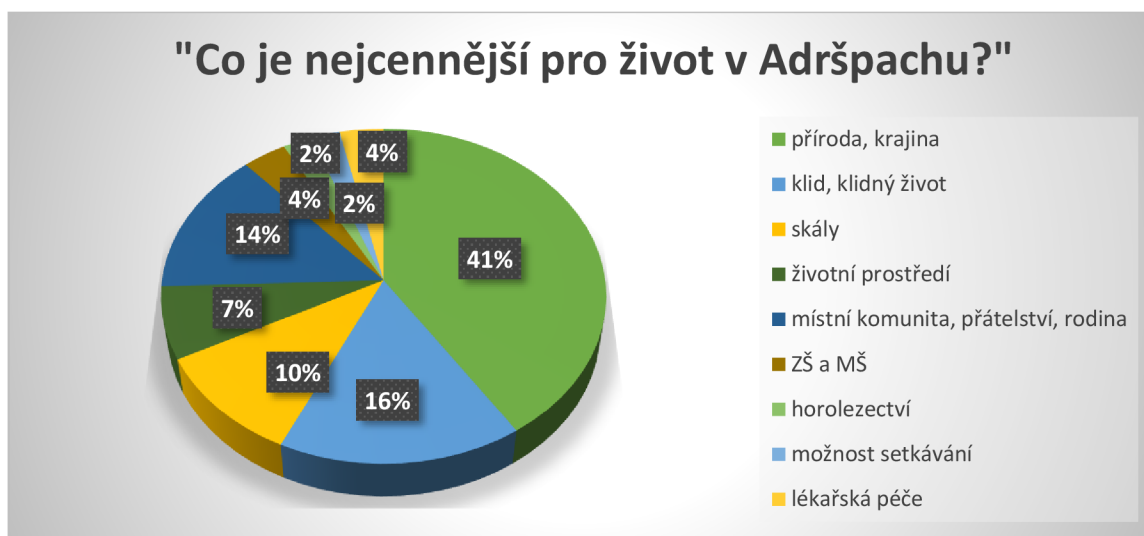
V dotazníkovém šetření byly použity dva typy otázek – otevřené a uzavřené. Na základní uzavřenou otázku „Jak se žije v Adršpachu?“ Odpovědělo 64 % respondentů „spíše dobře“, pouze 11 % respondentů uvedlo „spíše špatně“. Při určení priority řešení problematických oblastí v obci, získaly největší prioritu tyto oblasti: rozvoj pozemků pro výstavbu rodinných domů, výstavba obecních bytů, opravy a dobudování místních komunikací, oprava historické památky zámek Adršpach a zachování sociální podpory pro seniory. Naopak nejnižší prioritu měla oprava kabin na hřišti.

Pro tuto práci a zjištění veřejného mínění, jsou podstatnější otevřené otázky, které dávají respondentovi možnost skutečně vyjádřit své názory a podněty vztahující se k dané problematice, přičemž je však velmi obtížné odstranit vnímané nedostatky nebo stanovit řešení pro uspokojení všech potřeb občanů, z důvodu velké různorodosti odpovědí a roztržitosti názorů.

Následující graf č. 7 znázorňuje odpovědi respondentů na otevřenou otázku „Co je nejcennější pro život v Adršpachu?“ (Odpovědi vyskytující se ve výsledcích dotazníkového šetření pouze jednou, nebyly do tohoto grafu začleněny).

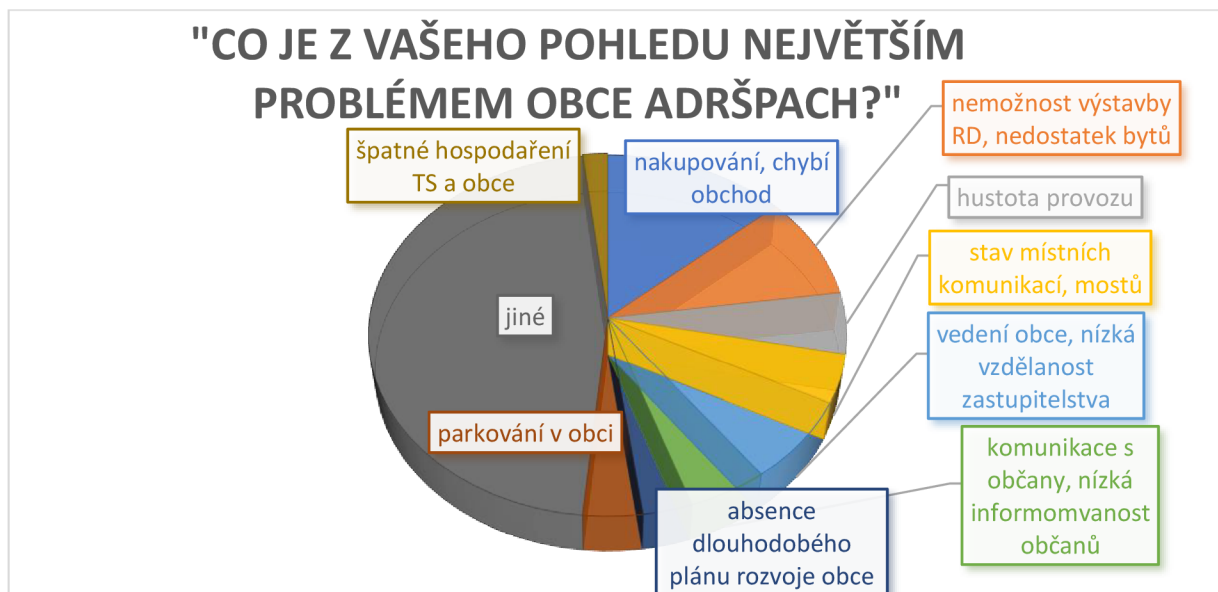
Graf 7 - Znázorňující odpovědi na otevřenou otázku "Co je nejcennější pro život v Adršpachu?"

Zdroj: vlastní zpracování z výsledku dotazníkového šetření zajišťovaného DSO Broumovsko

Druhá otevřená otázka „Co je z Vašeho pohledu největším problémem obce Adršpach?“ byla velmi obsáhlá, kde respondenti vypisovali i více odpovědí. Celkem bylo na tuto otázku obdrženo 163 podnětů. Pro snadnější interpretaci názorů občanů, budou vyjmenovány pouze často se vyskytující shodné odpovědi, vyjádřené ku poměru celkových odpovědí. Největším problémem obce Adršpach občané vnímají:

Graf 8 - Znázorněné odpovědi na otevřenou otázku "Co je z Vašeho pohledu největším problémem obce Adršpach?"

Zdroj: vlastní zpracování z výsledku dotazníkového šetření zajišťovaného DSO Broumovsko

Na poslední otevřenou otázku, zaměřenou na připomínky a náměty občanů k rozvoji Adršpachu, byly mimo již znázorněné problémy, které znázorňuje graf č. 8, uvedeny tyto připomínky: (vyjmenovány nejsou samostatné, ojedinělé náměty)

- větší rozsah a četnost kulturních akcí (koncerty, soutěže)
- zvýšení počtu obyvatel, udržení mladých lidí v obci, lepší podmínky pro mladé
- dětské hřiště, vyšší počet kroužků pro děti
- rozvíjet část Dolní Adršpach stejně jako Horní Adršpach
- výstavba bydlení (startovací byty, byty pro seniory)
- podpora podnikání
- podpora seniorů
- podpora komunity
- prodej zámku, označováno občany jako tzv. „černá díra“
- rozvoj udržitelného cestovního ruchu

5 Výsledky a diskuse

Tato bakalářská práce měla čtyři cíle. Jedním z nich bylo charakterizovat obec pomocí socioekonomických ukazatelů, kdy bylo zjištěno, že je obec poměrně stabilní z hlediska počtu obyvatel, ale z hlediska průměrného věku obyvatel stabilní není a „stárne“. V porovnání průměrného věku obyvatel obce, okresu Náchod a Královéhradeckého kraje dosahuje v posledních letech znatelně vyšších hodnot. Nezaměstnanost v obci je v komparaci s okresem Náchod až na jeden sledovaný rok vždy vyšší, a to i přes působení významného regionálního zaměstnavatele a počtu pracovních míst na území obce.

Druhým cílem této práce byla definice charakteru rozhodovacího procesu místní samosprávy. Veškeré rozhodovací pravomoci náleží zvolenému zastupitelstvu obce, které se schází dle potřeby, většinou jednou za měsíc. Před veřejnou schůzí zastupitelstva se organizuje tzv. pracovní jednání, na kterém se schází všichni zastupitelé a projednávají veškeré body uvedené na programu schůze. Přes velký zájem o chod obecní samosprávy však roste v posledních letech počet kandidátů a kandidátních listin, čímž v samosprávě dochází k různým polemikám, kdy největší konfliktní situace vznikají při rozhodování o realizaci daných investičních projektů. Proto je v obci Adršpach komplikovanější rozhodovací proces týkající se oblasti investic. Naproti tomu rozhodovací proces u rozpočtových dokumentů je poměrně jednoznačný, u všech dokumentů téměř totožný a snadno popsitelný, kdy návrh rozpočtu tvoří správce rozpočtu, na základě poskytnutých podkladů či informací od starostky obce. Vytvořený návrh rozpočtu je projednáván a pozměňován na pracovním jednání zastupitelstva, kde je zároveň vytvořena jeho konečná podoba. Střednědobý výhled rozpočtu a rozpočtová opatření tvoří správce rozpočtu ve spolupráci se starostou a schvaluje je zastupitelstvo obce, vyjma rozpočtového opatření, které může být také schváleno starostkou obce za předpokladu dodržení všech požadavků uvedených ve směrnice o tvorbě rozpočtu.

Třetím cílem práce byla analýza rozpočtového hospodaření obce, kdy bylo zjištěno, že z teoretického hlediska obec nesplňuje rozpočtovou zásadu dlouhodobě vyrovnaného rozpočtu ve sledovaném období (2014-2021). Hlavní příčinou rozpočtových schodků byl způsob účtování hospodářské činnosti do konce roku 2017 a časté krytí investičních akcí z finančních přebytků z minulých let. Dlouhodobě nevyrovnaný rozpočet je v obci vykazován navzdory všem jejím nedaňovým příjmům plynoucím z cestovního ruchu, kdy nejzásadnější zdroj příjmů představují zisky z hospodářské činnosti, které ve sledovaném období (2012-2021) dosahovaly čistého průměrného ročního příjmu ve výši 7.964.951 Kč. Dalším

významným zdrojem nedaňových příjmů v posledních pěti letech byly vyplacené dividendy Technických služeb, které v souhrnné výši činily 14.300.000 Kč.

Výše kapitálových výdajů v posledních pěti letech dosahovala průměrné částky 11.318.715 Kč. Hodnota dlouhodobého majetku obce vzrostla za posledních 12 let o 197,52 %, tedy o částku 213.432.628 Kč, a to i přesto, že v posledních třech letech (2019-2021) obec disponuje znatelně vyšším množstvím peněžních prostředků na bankovních účtech než v letech předcházejících. V letech 2014-2021 obec obdržela investiční dotace v celkové výši 88.887.371 Kč. Celková zadluženost obce v roce 2021, vyjádřená v poměru cizích zdrojů a celkové výše aktiv, dosahuje hodnoty 4,87 %.

Komparací obcí ve stejné velikostní kategorii (Adršpach, Martínkovice a Jívka) bylo zjištěno, že je obec Adršpach skutečně specifickou malou obcí, kdy je její objem rozpočtu dvojnásobně až čtyřnásobně větší než objem rozpočtu obce Martínkovice nebo Jívka. Adršpach též disponuje dvojnásobnými až čtyřnásobnými finančními prostředky na bankovních účtech a dvojnásobnou hodnotou majetku oproti obci Jívka nebo Martínkovice.

Čtvrtým cílem práce bylo zhodnocení rozvoje obce a posouzení kvality života. Pokud se budeme držet konceptu úspěšně rozvinuté venkovské obce od autorů Bernard, Kostelecký, Illner a Vobecká, pak zjistíme, že obec Adršpach ještě nesplňuje veškerá kritéria pro úspěšně rozvinutou venkovskou obec z těchto důvodů: podmínku vyvážené věkové struktury zcela nenaplnuje, jelikož v posledních letech se průměrný věk obyvatel obce poměrně rychle zvyšuje; základní potřeby poskytované svým občanům obec v plné míře také nezajišťuje, kdy například obchod se základními potřebami v obci zcela chybí, a zájmové kroužky a volnočasové aktivity se zde vyskytují v malém, nedostatečném rozsahu. Všech těchto nedostatků si všímají i obyvatelé obce, jelikož byly rovněž uvedeny v dotazníkovém šetření. Z těchto důvodů obec nemůže být, i přes její veškeré snahy, sociální programy, kulturní vyžití a investice, označena za úspěšně rozvinutou, jelikož nesplňuje všechna potřebná kritéria.

6 Závěr

Obec Adršpach je svým hospodařením velmi atypická, kdy díky svým aktivitám v oblasti cestovního ruchu, získává velké finanční prostředky do svého rozpočtu. Tím však v obci vznikají časté polemiky ohledně rozvoje a hospodaření obce. I když se na první pohled může zdát, že v obci, ve které jsou značné finanční zdroje, bude i snadnější rozhodovací proces, není to zcela pravda. Obec Adršpach je toho příkladem. I když tolik nemusí zvažovat, kde vezme potřebné finanční prostředky na realizaci dané investice, musí rozmýšlet nad správným výběrem a pořadím dané investice s ohledem na názory občanů, respektive jednotlivých zastupitelů.

Na otázku, zda se obec Adršpach rozvíjí rychleji než ostatní obce z její velikostní kategorie nelze jednoznačně odpovědět. Z hlediska hodnoty celkového majetku určitě ano, avšak z hlediska uspokojování základních potřeb obyvatelům obce to není zcela jednoznačné. Přes své veškeré příjmy nezajišťuje občanům nakupování základních potřeb a není doposud schopná zabezpečit ve větší míře volnočasové a zájmové aktivity dětem. I když má obec sociální program pro seniory, hojně podporuje neziskové organizace a občanská sdružení, zajišťuje poměrně bohatý kulturní život v obci, provozuje čističku odpadních vod v celé obci a vodovod v části obce, nadprůměrně investuje do infrastruktury, tak i přesto nepanuje mezi občany naprostá spokojenost s vedením obce.

7 Seznam použitých zdrojů

Literatura:

BERNARD, Josef. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-069-8.

ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5.

ČMEJREK, Jaroslav a Radek KOPŘIVA. *Základy veřejné správy*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007. ISBN 978-80-213-1626-3.

DIMTER, Tomáš a Pavel LISÁK, ed. *Adršpašsko*. Náchod: Juko, 2011. ISBN 978-80-86213-45-3.

HUDEČKOVÁ, Helena, Michal LOŠTÁK a Adéla ŠEVČÍKOVÁ. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2006. ISBN 978-80-213-1413-9.

KOPŘIVA, Radek, Jan ČOPÍK a Jaroslav ČMEJREK. Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí. *Sociológia*. Bratislava: Sociologický ústav Slovenské akademie věd, 2017, 2017(5), 482-506. ISSN 0049-1225

KUKALOVÁ, Gabriela, Lukáš MORAVEC a Marta ŠULCOVÁ-SEIDLOVÁ. *Systém a správa daní v ČR*. Vydání páté. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2021. ISBN 978-80-213-3133-4.

PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.

PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-698-1.

SWIANIEWICZ, Pawel. An Empirical Typology of Local Government Systems in Eastern Europe. Local Government Studies [online]. 2013, 40(2), 292-311 [cit. 2022-03-03]. ISSN 0300-3930. Dostupné z: doi:10.1080/03003930.2013.807807

Legislativa:

Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení)

Zákon č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí

Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Zákon č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní

Internetové zdroje:

www.czso.cz/csu/czso/historicky-lexikon-obci-1869-az-2015

Historický lexikon obcí ČR

www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2021

Malý lexikon obcí ČR

www.czso.cz

Český statistický úřad

www.obecadrspach.cz

Oficiální stránky obce Adršpach

www.jivka.cz

Oficiální stránky obce Jívka

www.martinkovice.cz

Oficiální stránky obce Martínkovice

www.smocr.cz

Oficiální stránky Svazu měst a obcí ČR

www.turistickestitky.cz

webový portál Turistické štítky

www.kudyznudy.cz

webový portál Kudy z nudy

www.podostasem.cz

webové stránky ubytování Pod Ostašem

Písemnosti:

Obecní volby 1990, Státní okresní archiv Náchod, karton 2404

občasník Adršpašský zpravodaj č. 31/18 a č. 32/18

usnesení zastupitelstva obce Adršpach ze dne 16. 2. 2022 č. 33/22

Výsledky dotazníkového šetření, zpracované ke strategickému plánu rozvoje obce Adršpach
Dobrovolným svazkem obcí Broumovsko

Rozhovory:

Rozhovor č. 1 se starostkou obce Danou Cahovou ze dne 7. 1. 2022

Rozhovor č. 2 se zastupitelem obce ze dne 7. 1. 2022

Rozhovor č. 3 se zaměstnancem obce ze dne 7. 1. 2022

8 Přílohy

8.1 Tabulky

8.1.1 Tabulka - Přehled ročních splátek úvěrů obce Adršpach

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Celkem
úvěr Komerční banka	528 000 Kč	528 000 Kč	528 000 Kč	528 000 Kč	528 000 Kč	428 000 Kč	3 068 000 Kč
úvěr Česká spořitelna	272 000 Kč						272 000 Kč
půjčka SFŽP	793 520 Kč	793 520 Kč	793 520 Kč	492 005 Kč			2 872 565 Kč
CELKEM	1 593 520 Kč	1 321 520 Kč	1 321 520 Kč	1 020 005 Kč	528 000 Kč	428 000 Kč	6 212 565 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle SVR zveřejněných na oficiálních webových stránkách obce

8.1.2 Tabulka poskytnutých dotací z rozpočtu obce Adršpach v letech 2018-2020

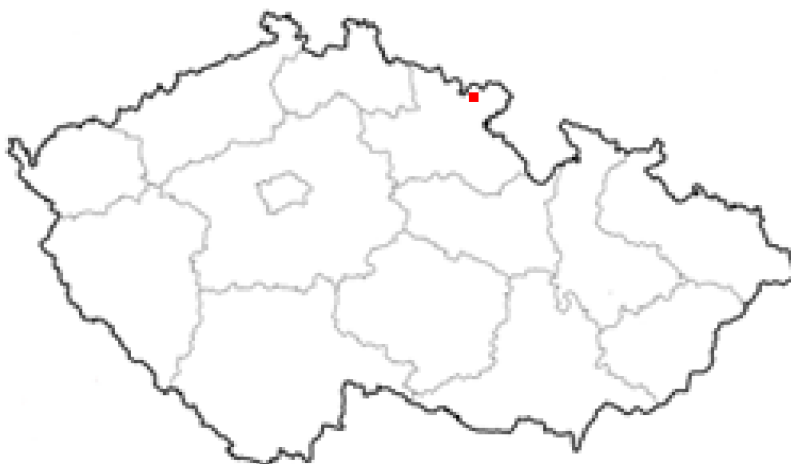
Příjemce	Rok	Částka	Účel
TJ Jiskra Adršpach	2020	306 000 Kč	výdaje na činnost TJ
	2019	250 000 Kč	
	2018	286 000 Kč	
Spolek RADOST z.s.	2020	6 000 Kč	výdaje na akci Teplicko-Adršpašská 33 - tiskoviny, propagaci
	2019	5 000 Kč	
	2018	5 000 Kč	
Petr Blahna	2020	3 000 Kč	výdaje na fotbalový turnaj horolezeckých mužstev
	2019	2 500 Kč	
	2018	2 500 Kč	
	2018	10 000 Kč	výdaje na zajištění akce Ádrkross
Pavel Cohla	2020	25 000 Kč	výdaje na akci Dřevorubec roku
	2019	25 000 Kč	
	2018	20 000 Kč	
Spolek Á-dráček	2020	27 000 Kč	výdaje na akci Pohádkový les okolo Křížového vrchu
	2020	35 000 Kč	výdaje na činnost spolku
	2019	25 000 Kč	výdaje na akci Pohádkový les okolo Křížového vrchu
	2019	35 000 Kč	výdaje na činnost spolku
	2018	35 000 Kč	výdaje na činnost spolku
	2018	15 000 Kč	výdaje na zajištění nákladů na Koncert
	2018	25 000 Kč	výdaje na akci Pohádkový les okolo Křížového vrchu
Město Teplice nad Metují	2020	20 000 Kč	výdaje na horolezecký filmový festival
	2020	20 000 Kč	obnova knižního fondu
	2019	10 000 Kč	výdaje na horolezecký filmový festival
	2019	10 000 Kč	obnova knižního fondu
	2018	5 000 Kč	obnova knižního fondu
	2018	10 000 Kč	výdaje na horolezecký filmový festival

Český rybářský svaz	2020	10 000 Kč	dovybavení rybolovné čety
Oblastní nemocnice Náchod	2020	30 000 Kč	výdaje spojené se ztrátovými odděleními nemocnice Broumov
	2019	30 000 Kč	
Skalní záchranná služba, z.s.	2020	10 000 Kč	výdaje na zajištění akceschopnosti a pomoci v Adršpašských skalách
	2019	10 000 Kč	
	2018	5 000 Kč	
Oblastní charita Červený Kostelec	2020	20 000 Kč	provozní dotace
	2019	20 000 Kč	
	2018	20 000 Kč	
Nadační fond Hospital Broumov	2020	25 000 Kč	provozní dotace
	2019	20 000 Kč	
	2018	20 000 Kč	
Ing. Rudolf Fichtner	2019	2 500 Kč	výdaje na fotbalový turnaj HAFNARFJORDUR CUP
	2018	2 500 Kč	
Ádrboulder	2019	300 000 Kč	výstavba boulderingové stěny
ADR LINES TEAM	2019	85 000 Kč	výdaje na festival Aršpach Highline Meeting
	2019	35 000 Kč	výdaje na Máslovou stezku
Mirek Mikšovský	2019	3 000 Kč	výdaje na LAN-párty
Václav Bican	2019	15 000 Kč	výdaje na provoz prodejny v HA
SDH Adršpach	2018	5 000 Kč	výdaje na pokrytí cestovních náhrad hasičů
Za roky 2018-2020 poskytnuto		1 886 000 Kč	

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů uvedených v závěrečných účtech obce Adršpach zveřejněných na jejích webových stránkách

8.2 Obrázkové přílohy

Obrázek 2 - Poloha obce Adršpach v mapě ČR

Zdroj: www.turistickestitky.cz

Obrázek 4 - Budova obecního úřadu

Zdroj: vlastní fotografie

Obrázek 3 - Budova firmy Continental

Zdroj: vlastní fotografie

**Obrázek 6 - Budova Mateřské školy
Adršpach**

Zdroj: vlastní fotografie

**Obrázek 5 - Budova Základní školy
Adršpach**

Zdroj: vlastní fotografie

Obrázek 8 - Zatopená pískovna

Zdroj: www.kudyznudy.cz

**Obrázek 7 - Skalní útvar Starosta a
Starostová**

Zdroj: www.podostasem.com

8.3 Rozhovory

8.3.1 Rozhovor č. 1 – se starostkou obce Danou Cahovou

Čím byl způsoben tak vysoký počet kandidátů a kandidátních listin v 2018?

Myslím si, že to bylo způsobené již dlouhodobým napětím ve společnosti. Impulz k tomu daly určitě poslední volby v roce 2014 a spekulace o zrušení Technických služeb a jejich převedení pod obec, kdy hrozilo mnoha občanům, že nebudou stejně placeni za jejich práci pod obcí, protože stejné platy na daných pozicích v platové sféře možné nejsou.

Co se stalo u voleb v roce 2014?

Zjednodušeně řečeno se do voleb přihlásili 3 kandidátní listiny, přičemž jedna vyhrála a získala tak celkem 4 mandáty z 9 volených. U povolebního vyjednávání jeden z členů vítězné kandidátky „potopil“ své soukmenovce a obcházel ostatní zvolené kandidáty, čímž dosáhl „nové koalice“ a získal tak většinovou podporu od všech ostatních kandidátů. Díky tomu se stal starostou obce a většina kandidátů zapsaných na stejné kandidátní listině podala rezignaci. Čímž došlo k situaci, kdy i přesto, že se volilo 9 zastupitelů, obec měla v průběhu celého volebního období zastupitelů pouze 8.

V předešlých volbách, vyjma roku 2018, byl ale zájem o kandidaturu také vysoký. Proč?

Adršpach disponuje velkým obnosem finančních prostředků, realizuje se zde více investičních akcí v porovnání s ostatními malými obcemi. A každý občan má své názory a priority. Nehledě na to, že je zde mnoho občanů, kteří hodnotí hospodaření obce z pohledu realizovaných akcí negativně. Nedokáží pochopit, proč jsou některé investiční akce tak drahé, co je k tomu vše zapotřebí, jaký proces musíme dodržovat apod.

Jaká investice byla z tohoto pohledu hodnocena nejhůře?

To je těžké říct. Mnoho emocí a názorů dodnes vzbuzuje koupě zámku, jeho oprav apod. Někteří ho nazývají „černou dírou“. Jejich pohled na hospodaření zámku, jeho samofinancování, je hodně podnikatelský. Očekávají zisky, nový zdroj příjmů. Samozřejmě by to byla ideální cesta, snahy o to jsou a byly. Ale ne vždy jde vše podle plánů a představ. Návštěvnost zámku nejsme zatím schopni ovlivňovat tak, jak bychom si přáli. Navíc považují za důležité zhodnotit i jiné přínosy pro obec, než jsou ty finanční. Ať se to týká kulturního využití, zachování památky nebo vzhledu obce apod...

Co vše mají v náplni práce zaměstnanci zařazení na zámek?

Zejména zajištění provozu a chodu zámku, ale také organizaci a zajištění kulturních akcí pro občany obce, a to například organizování přednášek, vernisáží, besed, degustačních akcí, letního kina. Mimo tyto kulturní akce pomáhají obci zajišťovat tradiční kulturní akce jako je Pálení čarodějnic a Dětský den, který převážně zajišťují a organizují místní hasiči.

Jak probíhá rozhodovací proces v obci?

Všichni zastupitelé se sejdou většinou týden před veřejnou schůzí na pracovním jednání, kde projednáváme veškeré body zařazené na programu veřejného jednání. Veřejné schůze bez projednání jednotlivých bodů na pracovním jednání se konají výjimečně. Před pracovním jednáním jsou jim na email zaslány veškeré potřebné podklady, aby měli čas si vše projít a prostudovat. Na pracovním jednání se však řeší i jiné záležitosti, jako je situace v obci, názory občanů a zastupitelů, sdělují se potřebné informace a náměty.

Jak vypadá rozhodovací proces u rozpočtových dokumentů? Kdo a jak se na něm podílí?

Co se týče tvorby rozpočtu obce, tak předám veškeré potřebné podklady, jako je například výše příspěvku ZŠ, MŠ, ŠJ na základě jejich žádosti formou návrhu rozpočtu; výše vyplacených dividend od Technických služeb, plánované investiční akce v následujícím roce a jejich předpokládaná výše, výše finančních prostředků na plánované opravy, informace o spolufinancování projektů z dotací a jejich fáze a výše dotace, výše poskytovaných dotací z rozpočtu obce na základě přijatých žádostí o dotaci, apod. Zbývající data, jako jsou fixní a variabilní náklady jednotlivých odvětvích rozpočtu si správce rozpočtu do návrhu rozpočtu doplní a zpracuje sám. Poté se návrh rozpočtu zasílá zastupitelům, aby měli čas si ho v klidu prostudovat a na pracovním jednání se probírají detailně jeho části, kdy zároveň probíhají i jeho poslední konečné úpravy.

Střednědobý výhled rozpočtu je zpracován v nezbytném rozsahu dle zákona, není u něj žádné podrobné členění na jednotlivá odvětví jako u rozpočtu obce. Zpracovává ho správce rozpočtu, který opět obdrží pouze doplňující potřebné informace od starostky.

Rozpočtová opatření tvoří správce rozpočtu dle potřeb a zásad rozpočtových pravidel, kdy jsou buď jednotlivá rozpočtová opatření schválena přímo starostkou obce na základě udělené pravomoci směrnicí o tvorbě rozpočtu a nebo jsou schválena zastupitelstvem obce.

Kolik se v Adršpachu nachází pracovních míst celkem?

Okolo 1300 pracovních míst, kdy cca 1200 zaměstnanců má firma Continental, okolo 60 zaměstnanců mají Technické služby a zbylá pracovní místa zajišťuje obec, ZŠ, ŠJ a MŠ či ekofarma.

8.3.2 Rozhovor č. 2 – s pracovníci obce

Jaký je důvod často se vyskytujících záporných migračních přírůstků?

Myslím si, že těch důvodů je více. Mladí lidé se stěhují od rodičů do vlastního, pokud v obci není volný byt k pronájmu, musí logicky svůj nový domov hledat jinde. Také většinou mladí lidé preferují zábavu a ruch, proto volí spíše místa v blízkém dosahu městských center. Dalším důvodem určitě bude aktuální situace ohledně stavby rodinných domů v obci, kdy na zasítování stavebních parcel obci někteří občané čekají přes 10 let, jiní to již vzdali a koupili si parcelu v jiné obci. Problémem ohledně výstavby rodinných domů v Adršpachu jsou i podmínky pro získání stavebního povolení od CHKO. Také je zde zásadní problém v koupi parcely nebo pozemku. Většina majitelů je nechce prodávat, nabídka je tedy nedostačující. Dalším faktorem je i aktuální znění územního plánu, často se stává, že pokud si už člověk koupí pozemek, má pak problém se zněním územního plánu a musí žádat o jeho změnu obec ale potažmo i CHKO. Aktuálně vím, že jediné pozemky, které splňují všechny jmenované požadavky vlastní obec, která bohužel již téměř 10 let nevidí prioritou v jejich zasítování, i když jsou veškeré přípravné a administrativní práce již vykonány. Už se však často o zasítování pozemků mluví, tuším že je dokonce druhým rokem i tato investice zahrnuta do rozpočtu obce, tak snad se již v následujícím roce uskuteční.

8.3.3 Rozhovor č. 3 – se zastupitelem obce

Dal by se tedy někdo v rámci rozhodovacího procesu označit za iniciátora?

Situace v obci je poslední roky velmi vypjatá. Pamuje zde velká názorová roztržičnost na realizaci určitých staveb i na jejich rozpočet. Označit někoho za iniciátora je proto těžké. Někdo chce stavět bytový dům a startovací byty, jiný dům pro seniory. A tak je to tu se vším. Říct, že každá investiční akce má svého průbojného iniciátora by bylo přehnané, ale daleko od pravdy by to také nebylo. Iniciátorem investičních akcí jsou asi nejčastěji občané, ať už skrze výtky sdělované na zastupitelstvu obce nebo skrze dotazníkové šetření, která se konaly v roce 2013 a 2021. Ty jsou pro nás jako pro zastupitele prioritní, považujeme je za závazné a v následujících letech se snažíme veškeré shodné podněty a priority občanům splnit (viz výsledek dotazníkového šetření z roku 2013 a výstavby chodníků v obci nebo výsledek

ankety na téma: koupě zámku). Dalším iniciátorem různých investičních akcí byly u posledních voleb v roce 2018 volební programy jednotlivých kandidátek. Nejvíce návrhů na realizaci investičních akcí předávaných zastupitelům k diskusi, však i přesto předkládá starosta, který je posléze i nejvíce zainteresovaný do jejich realizace, kdy kontroluje celý proces výstavby – od příprav, po kolaudaci. U investičních akcí, které nejsou očima občanů hodnoceny jako „zbytečné, drahé, nepotřebné...“ Je iniciátorem téměř vždy starosta obce, který ví, že je potřeba dané akce zrealizovat či opravit. Má přehled o dotačních programech, takže nám poskytne informace o možnosti a výši spolufinancování. Je to tedy velmi roztržité a hodně zde záleží na „hlasitosti odporu“ ze strany občanů a míře odhodlání a „zmanipulovatelnosti“ mezi zastupiteli.

Můžete uvést nějaký příklad konfliktu u investiční akce?

Jako příklad mohu uvést nedávno pozorovaný konflikt spojený s výstavbou domu pro seniory. Tento projekt byl převzat od minulého zastupitelstva, přičemž aktuální složení zastupitelstva nechalo zpracovat nový projekt, který oproti původnímu návrhu zahrnoval zřízení společenské místnosti, přestěhování obecní knihovny do tohoto objektu a rozšíření poskytovaných sociálních služeb, přičemž se změnil i vzhled stavby. U této investice a s ní spojené demolice nemovitosti, na jejímž pozemku se měl dům pro seniory stavět (centrum obce), vznikl konflikt mezi občany, jehož důsledkem je rivalita mezi zastupiteli. Jedna skupina občanů odmítá výstavbu domu pro seniory a žádá o výstavbu bytového domu, který bude disponovat tzv. startovacími byty pro mladé, druhá skupina občanů žádá o výstavbu domu pro seniory, na který „již několik let čeká“ a který považuje za potřebný. Na základě této rivality je výstavba projektu „protahována“ a není jisté, zda se projekt stihne uskutečnit do nadcházejících voleb, po kterých by mohl být zamítnut.